

**Zasady i wytyczne realizacji Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych
w ramach RPO WP 2014-2020, w tym zasady dotyczące opracowania niezbędnych
dokumentów pozwalających uzyskać dofinansowanie na projekty ZIT.**

I. Strategia ROF oraz inne dokumenty planistyczne

Warunkiem koniecznym do otrzymania środków na finansowanie projektów ZIT będzie opracowanie przez ROF Strategii – dokumentu określającego działania służące rozwiązywaniu problemów gospodarczych, środowiskowych, demograficznych, klimatycznych i społecznych mających wpływ na ROF. Strategia ROF powinna charakteryzować się całościowym podejściem do obszaru funkcjonalnego – tworzyć warunki do przeprowadzenia kompleksowej interwencji komplementarnej wobec projektów już zrealizowanych na terenie ROF. W Strategii ROF zastosowana powinna zostać analogiczna jak w przypadku RPO WP 2014-2020 matryca logiczna strategii inwestycyjnej oraz spójna z Programem struktura dokumentu (spójność celów tematycznych, priorytetów inwestycyjnych, wskaźników, zasad realizacji celów szczegółowych).

Planuje się, że uzgodnienie oraz ostateczne zatwierdzenie Strategii ROF przez Instytucję Zarządzającą RPO WP nastąpi w terminie **do końca października br.**, niemniej jednak, przed zatwierdzeniem RPO WP 2014-2020 przez Komisję Europejską konieczne będzie określenie w Programie priorytetów inwestycyjnych planowanych do realizacji w formule ZIT. Brak zgodności Strategii ROF z zapisami RPO WP spowoduje znaczne utrudnienia w realizacji Strategii zgodnie z założeniami ROF.

Strategia ROF będzie podlegała weryfikacji m.in. pod względem:

- ✓ sposobu identyfikacji problemów/wyzwań, której efektem będzie diagnoza,
- ✓ oddziaływania przedsięwzięć zintegrowanych na ROF, w odniesieniu do celów rozwojowych, wymiarów polityki regionalnej oraz kierunków działań wyznaczonych w *Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2020*.

Jeżeli Strategia ROF przewiduje interwencje w zakresie PI 9b (9.2) (kompleksowa rewitalizacja), planowane przedsięwzięcia będą musiały wynikać z Lokalnych Planów Rewitalizacji, sporządzonych przez gminy należące do ROF. Należy tutaj podkreślić, iż z uwagi na zmianę podejścia do procesu rewitalizacji w perspektywie 2014-2020 w odniesieniu do perspektywy 2007-2013, dokumenty przygotowywane przez gminy w poprzedniej

perspektywie będą mogły zostać wykorzystane jedynie po odpowiedniej modyfikacji dostosowującej je do nowego podejścia, albo też konieczne będzie przygotowanie zupełnie nowych dokumentów.

Na obecnym etapie programowania przyszłej perspektywy finansowej nie są znane jeszcze wszystkie dokumenty, które regulować będą zasady działania programów operacyjnych. Nie są znane zasady wydawania wytycznych, w tym wzajemne relacje pomiędzy wytycznymi szczebla ministerialnego a wytycznymi instytucji zarządzających programami operacyjnymi.

Jeżeli Strategia ROF przewiduje interwencje w zakresie PI 4e (4.5) (efektywność energetyczna) warunkiem ubiegania się o wsparcie jest posiadanie planów gospodarki niskoemisyjnej.

Należy ponadto mieć na uwadze, iż przewidzenie w ramach Strategii ROF wsparcia w zakresie PI. 5b (5.2) (zapobieganie zagrożeniom wynikającym ze zmiany klimatu) wymaga zgodności projektów z tzw. masterplanem dorzecza. Opracowanie tzw. master planów przez Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej ma na celu wypełnienie wymogów Ramowej Dyrektywy Wodnej (RDW). Zostaną w nich ocenione, pod kątem zgodności z RDW, realizowane i planowane przedsięwzięcia w sektorach ochrony przeciwpowodziowej, gospodarki wodnej, żeglugi śródlądowej i morskiej oraz hydroenergetyki, mogące wywierać wpływ na stan wód.

Z kolei przewidzenie w ramach Strategii ROF wsparcia w zakresie PI 6a (6.1) (gospodarka odpadami) wymaga zgodności projektów z Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami, który może jeszcze ulegać istotnym zmianom.

Jeżeli Strategia ROF przewiduje realizację projektów zintegrowanych w ramach PI 6b (6.2) (gospodarka wodno-ściekowa), warunkiem uzyskania dofinansowania będzie weryfikacja obszarów i granic aglomeracji zgodnie z nowelizowaną obecnie ustawą *Prawo wodne*.

II. Przedsięwzięcie zintegrowane

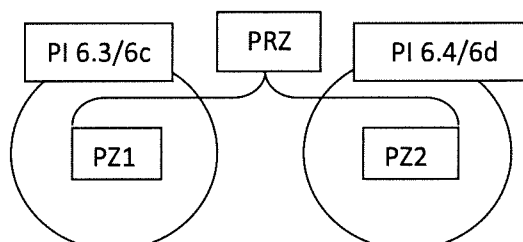
Strategia ROF może przewidywać:

- przedsięwzięcia zintegrowane (PRZ), na które składają się projekty zintegrowane przewidziane w ramach różnych priorytetów inwestycyjnych i/lub projekty zintegrowane przewidziane w ramach różnych funduszy (rewitalizacja), albo
- projekty zintegrowane (PZ) nie powiązane w przedsięwzięcia zintegrowane.

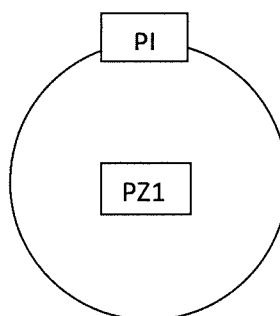
Projekty zintegrowane w ramach przedsięwzięcia zintegrowanego muszą wzajemnie się wzmacniać realizując zbieżne cele.

Przestawiając powyższe relacje w sposób schematyczny można stwierdzić, iż w ramach Strategii ROF w różnej liczbie mogą wystąpić co do zasady:

1. PRZ obejmujące dwa (lub więcej) PZ w ramach dwóch (lub więcej) PI:

2. PZ w ramach jednego PI:

W ramach jednego priorytetu inwestycyjnego dopuszcza się realizację jednego projektu zintegrowanego będącego częścią PRZ (patrz pkt. 1 powyżej) albo samodzielnego (patrz pkt. 2 powyżej).

Odstępstwo od wskazanej zasady jest dopuszczalne wyłącznie w odniesieniu do priorytetu inwestycyjnego 3a (3.1), gdzie istnieje możliwość przedłożenia jednego projektu zintegrowanego na uzbrojenie terenów inwestycyjnych oraz jednego projektu zintegrowanego na inkubatory przedsiębiorczości/technologiczne (w ramach jednego przedsięwzięcia zintegrowanego z projektem realizowanym w ramach priorytetu inwestycyjnego 8(iii) (8.7)).

III. Projekt zintegrowany

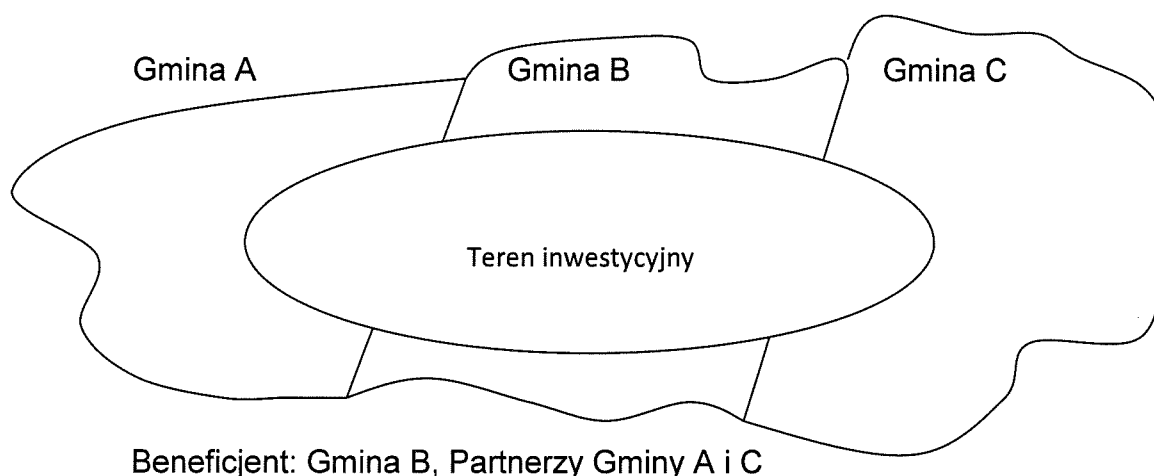
Projekt, aby spełniać wymóg zintegrowania, musi:

1. Obejmować swoim zakresem inwestycję zwartą terytorialnie, tj. taką, która stanowi jedną całość, co należy rozumieć jako:

- inwestycję punktową, z jedną lokalizacją, wykorzystywaną przez społeczność co do zasady co najmniej trzech gmin lub
- inwestycję liniową (sieciową) zlokalizowaną na terenie co do zasady co najmniej trzech gmin, nieprzerwaną odcinkami wyłączonymi z projektu,

W sytuacji gdy dany projekt zintegrowany będzie charakteryzował się strategicznym znaczeniem dla społeczno-gospodarczego rozwoju ROF, będzie kompleksowo rozwiązywał dany problem, wówczas może być zlokalizowany na terenie co najmniej 2 gmin. Beneficjent jednak, poprzez konkretny zakres rzeczowy i efekty projektu oraz należyty ich opis w formularzu zgłoszeniowym wraz z załączoną do niego mapką, musi wykazać jego zintegrowany charakter i strategiczne oddziaływanie dla rozwoju obszaru ZIT.

Przykład : W ramach ROF realizowany jest jeden projekt
Inwestycja punktowa (w przypadku uzbrojenia terenu inwestycyjnego PI 3a (3.1))

albo

2. Inwestycję obejmującą odrębne zadania (zlokalizowane na terenie co do zasady co najmniej trzech gmin), których tylko łączna realizacja pozwala osiągnąć konkretny, szczegółowo skwantyfikowany cel. Należy podkreślić, iż w tym przypadku jest niezbędne wykazanie, że tylko łączne zrealizowanie wszystkich elementów umożliwi osiągnięcie skumulowanego efektu i realizację celu.

Przykłady projektów w poszczególnych PI zostały przedstawione w części VII niniejszego dokumentu.

PZ realizowane powinny być w ramach partnerstw zawieranych pomiędzy poszczególnymi JST (gminami) z ROF, na warunkach określonych w porozumieniu albo umowie o partnerstwie. Partnerami w PZ mogą być również inne podmioty z obszaru ROF, posiadające doświadczenie i kompetencje w realizacji działań danego typu (np. samorząd powiatowy, partnerzy społeczni i gospodarczy). Zgodnie z *Ustawą o zasadach realizacji programów operacyjnych polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020*, w/w porozumienie lub umowa powinno określać w szczególności: przedmiot, prawa i obowiązki stron, zakres i formę udziału poszczególnych partnerów w projekcie, partnera wiodącego uprawnionego do reprezentowania pozostałych partnerów projektu, sposób przekazywania dofinansowania na pokrycie kosztów ponoszonych przez poszczególnych partnerów projektu, umożliwiające określenie kwoty dofinansowania udzielonego każdemu z partnerów, sposób postępowania w przypadku naruszenia lub niewywiązania się stron z porozumienia lub umowy.

Należy mieć na uwadze, iż dobór tematów do realizacji w formule ZIT powinien brać także pod uwagę kwestie koordynacji danego zadania z punktu widzenia zadań własnych JST i innych podmiotów. W praktyce, objęcie danego zagadnienia do realizacji w formule ZIT oznacza wprowadzenie dodatkowego poziomu współpracy.

Środki dotacji w ramach Programu przekazywane będą przez instytucję zarządzającą wyłącznie liderowi projektu i to lider odpowiedzialny będzie wobec instytucji zarządzającej za ich prawidłowe rozliczanie.

Należy również podkreślić, iż nie każdy z PZ będzie musiał być realizowany przez lidera ROF (miasto rdzeń). Możliwa jest realizacja PZ ZIT w ramach partnerstwa kilku innych gmin, pod warunkiem kompleksowego oddziaływania przedsięwzięcia na ROF. Niemniej jednak, wszystkie PZ planowane do realizacji w ramach ZIT będą musiały być uzgodnione przez wszystkie gminy będące członkami ROF. W zakresie prawidłowego przygotowania listy PZ kluczową kwestią będzie zastosowanie takiej procedury jej akceptacji, która nie doprowadzi do nadmiernej dominacji miasta rdzenia i marginalizacji pozostałych gmin będących członkami ROF. Dlatego zaleca się, aby pod uzgodnioną listą PZ podpisały się wszystkie JST należące do ROF.

Generalną zasadą będzie, iż środki przekazywane będą liderowi PZ, który odpowiada za ich rozliczanie.

Szerokie zastosowanie przy opracowaniu listy projektów ZIT zasady partnerstwa, wskazanej w art. 5 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013, powinno przejawiać się zarówno w konsultowaniu list projektów zintegrowanych z partnerami z obszaru ROF, jak i w przygotowaniu projektów w

partnerstwie m.in. z partnerami społecznymi i gospodarczymi, posiadającymi doświadczenie i kompetencje w realizacji działań danego typu.

Mając na uwadze fakt, że PZ realizowane będą w trybie pozakonkursowym, zgłaszane propozycje powinny spełniać następujące kryteria strategiczne:

- 1) zintegrowany charakter (przedstawiony powyżej),
- 2) właściwa skala (przedstawiona powyżej oraz w punkcie VII niniejszego dokumentu),
- 3) zgodność projektu z dokumentami strategicznymi/programowymi (*Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2020*, strategia miejska, oraz innymi dokumentami, tj. planami zagospodarowania przestrzennego, strategiami sektorowymi, lokalnymi, planami/ programami działań i itp.),
- 4) partnerstwo i zaangażowanie podmiotów i społeczności lokalnych – brana pod uwagę będzie ilość partnerów biorących udział w projekcie,
- 5) bezpośredni wkład w realizację wskaźnika na poziomie RPO WP – każdy przedsięwzięcie zintegrowane powinno być zobrazowane analogicznymi jak w RPO WP 2014-2020 wskaźnikami produktu wraz z przypisaniem im konkretnych wartości. Biorąc pod uwagę specyfikę przyszłej perspektywy finansowej, konieczne jest wskazanie planowanego rzeczowego zakończenia realizacji projektu (konkretny rok). Brane będą pod uwagę wyłącznie przedsięwzięcia zakończone do końca III kw. 2018r., których realizacja bezpośrednio wpłynie na osiągnięcie wartości pośrednich wskaźników danej osi priorytetowej RPO WP.
- 6) gotowość beneficjenta do realizacji projektu – z uwagi na fakt, że istotnym elementem oceny będzie stan gotowości do realizacji, konieczne jest uzyskanie niezbędnych pozwoleń (w tym pozwolenia na budowę) do końca 2015r. (projekty infrastrukturalne). Również w zakresie EFS beneficjent powinien wykazać gotowość rozpoczęcia projektu do końca 2015 r. Niemniej jednak, w przypadku szczególnie złożonych projektów, charakteryzujących się strategicznym znaczeniem dla społeczno-gospodarczego rozwoju ROF, a przede wszystkim po przedstawieniu przez wnioskodawców konkretnych argumentów w tym zakresie termin ten może być wydłużony **do połowy 2016 r.** (przedstawiona zostanie przez wnioskodawcę jasna ścieżka dojścia do osiągnięcia założonych wartości wskaźników). IZ będzie analizować, czy wnioskodawca podjął wszystkie niezbędne kroki w celu uzyskania **gotowości** do realizacji projektu tj. czy np. wystąpił do właściwych organów w celu uzyskania niezbędnych decyzji.
- 7) Dla projektów infrastrukturalnych finansowanych z EFRR co do zasady minimalna wartość dotacji dla jednego PZ 3 mln PLN, dla projektów finansowanych z EFS minimalna wartość dotacji dla jednego PZ to 500 tys. PLN.
- 8) minimalny udział środków EFS w całości alokacji przeznaczonej na ROF wynosi 10%.

Oprócz w/w kryteriów strategicznych, PZ będą musiały spełnić kryteria programowe o charakterze merytorycznym (jakościowe), właściwe dla poszczególnych osi priorytetowych RPO WP 2014-2020 i związane ze specyfiką obszaru tematycznego, w którym są realizowane. Ponadto, będą musiały spełnić kryteria o charakterze formalnym.

Dodatkowo należy podkreślić, iż każdy podmiot zgłaszający projekt do ujęcia na liście PZ ZIT powinien uwzględnić przy planowaniu inwestycji szereg elementów zależnych od beneficjenta oraz zależnych od ostatecznych rozwiązań w zakresie realizacji polityki spójności 2014-2020, tj.

- 1) zdolność finansową do realizacji inwestycji (zabezpieczenie odpowiednich środków),
- 2) zdolność do osiągnięcia gotowości do realizacji inwestycji w wymaganym czasie,
- 3) potencjalną możliwość wystąpienia pomocy publicznej w części projektów – zgodnie z propozycjami Komisji Europejskiej w sprawie zmian zasad udzielania pomocy publicznej w perspektywie finansowej 2014-2020, część typów projektów, które do tej pory nie były objęte pomocą publiczną, w nowym okresie programowania może jej podlegać. W związku z powyższym, każdorazowo należy przeprowadzić ocenę danego projektu mając na uwadze zapisy art. 107 ust 1 Traktatu o funkcjonowaniu UE. Należy podkreślić, iż np. w zakresie sektora energetycznego intensywność pomocy najprawdopodobniej ulegnie znaczącemu ograniczeniu (zgodnie z projektem Wytocznych wspólnotowych w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i energetykę, kosztami kwalifikowanymi będą jedynie koszty stanowiące różnicę pomiędzy kosztami inwestycji proekologicznej, a kosztami inwestycji referencyjnej, a np. w zakresie efektywności energetycznej dofinansowanie wynosić będzie maksymalnie 35% wskazanych kosztów kwalifikowanych),
- 4) generowanie dochodu przez projekt – w projektach finansowanych z EFRR o kosztach całkowitych powyżej 1 mln EUR dochody, które będą generowane po zakończeniu projektu wpływać będą na obniżenie poziomu dofinansowania.

IV. Zakres terytorialny interwencji w ramach ZIT oraz jej rozdzielność z interwencją w ramach konkursów

Granice obszaru funkcjonalnego nie są tożsame z formalną kwalifikowalnością geograficzną projektów realizowanych w ramach ZIT. W wyjątkowych i uzasadnionych przypadkach konsensus może obejmować PZ (np. liniowe, sieciowe) których zasięg wykracza poza obszar funkcjonalny, z zastrzeżeniem, że zasadnicza część PZ zlokalizowana jest w jego granicach. Decyzję w w/w zakresie podejmuje ROF.

Co do zasady gminy będące członkami obszaru funkcjonalnego na którym realizowane będą projekty ZIT nie będą mieć możliwości aplikowania o środki finansowe na te same typy projektów w formule ZIT oraz poza formułą ZIT. Gminy wchodzące w skład ROF muszą w pierwszej kolejności korzystać ze wsparcia w ramach formuły ZIT. Niemniej jednak, w momencie braku chętnych do absorpcji środków poza formułą ZIT, Zarząd Województwa Podkarpackiego rozważy możliwość dopuszczenia gmin będących członkami obszaru funkcjonalnego, na którym realizowane będą projekty w formule ZIT, do aplikowania o środki finansowe na te same typy projektów w ramach zwykłych procedur konkursowych.

Wyłączenia podmiotów współpracujących z JST przy realizacji określonych przedsięwzięć np. publicznych służb zatrudnienia (w zakresie EFS), mających kompetencje do realizacji projektów w zakresie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, których zasięg nie pokrywa się z granicami ROF, będą dotyczyć nie typów projektów, lecz określonych grup docelowych korzystających z danej formy wsparcia (uczestnik projektu ROF nie będzie mógł korzystać z tej samej formy wsparcia w ramach innych projektów finansowanych z EFS).

V. Wsparcie z EFS

Realizacja przedsięwzięć w formule ZIT wymaga zaplanowania powiązanych projektów integrujących działania „twarde” finansowane z EFRR oraz „miękkie” finansowanych z EFS. Przy czym, zakłada się, że inwestycja wiodąca finansowana będzie z EFRR, natomiast uzupełniająca (komplementarna) z EFS. Wyjątek stanowią PZ z zakresu kompleksowej rewitalizacji, w której EFS jest funduszem wiodącym, natomiast EFRR stanowi środek wspomagający, służący rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnych.

VI. Rewitalizacja

Planuje się, że ostateczne opracowanie LPR przez poszczególne JST nastąpi do końca maja 2015r., po wcześniejszym opracowaniu wytycznych w zakresie rewitalizacji przez Instytucję Zarządzającą RPO WP. Jednakże biorąc pod uwagę, że proces rewitalizacji jest niezwykle skomplikowany i wymagający planowania z dużym wyprzedzeniem, konieczna jest już na obecnym etapie identyfikacja przez JST obszarów problemowych oraz zaplanowanie w stosunku do nich adekwatnych rozwiązań. Rewitalizację należy rozumieć jako wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, lokalnej gospodarki oraz przestrzeni – środowiska i infrastruktury), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany, spójny oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Proces rewitalizacji jest procesem wieloletnim prowadzonym we współpracy z lokalną społecznością. Wyprowadzenie ze stanu kryzysowego (poprzez wykorzystanie endogenicznych uwarunkowań i wzmacnianie

lokalnych potencjałów), polega na znalezieniu dla tych obszarów nowego zastosowania lub przywrócenie ich pierwotnego stanu i funkcji wraz z doprowadzeniem do funkcjonalnego stanu obiektów znajdujących się na obszarze rewitalizacji.

Należy tutaj pamiętać, iż działania rewitalizacyjne, w tym związane z rewitalizacją przestrzenną, będą podporządkowane celom społecznym związanym z redukcją ubóstwa i wykluczenia społecznego. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone będą w sposób zaplanowany, skoordynowany, komplementarny oraz zintegrowany wewnętrznie (poszczególne działania pomiędzy sobą) i zewnętrznie (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych).

Powyższe ukierunkowuje wsparcie możliwe do uzyskania z programu operacyjnego na najważniejsze problemy obszarów zdegradowanych, skupiające się wokół zagadnień społecznych. Taki kierunek strumienia środków finansowych z EFS/EFRR pozwoli na realizację projektów skierowanych rzeczywiście do osób użytkujących obszary zdegradowane. Rewitalizacja ograniczona do „twardych” interwencji infrastrukturalnych rzadko rozwiązuje kwestie społeczne i dlatego wymagane są działania zintegrowane.

Ogólne zasady, które powinny być wykorzystywane przy tworzeniu LPR:

- ✓ partycypacja społeczna - udany proces rewitalizacji możliwy jest tylko przy znaczącym zaangażowaniu społeczności gminy, w tym zwłaszcza interesariuszy obszarów zdegradowanych. To mieszkańcy, przedsiębiorcy i działacze społeczni korzystający z obszaru zdegradowanego potrafią dostarczyć informacji pozwalających na zidentyfikowanie problemów oraz naświetlenie powodów ich wystąpienia.
- ✓ dokładna diagnoza - potrzeba rozeznania grupy docelowej, jej charakteru i przestrzennego zróżnicowania, a następnie jej specyficznych problemów i potrzeb jest najbardziej istotna przy interwencji w obszarze wspieranym ze środków funduszy EFS/EFRR w perspektywie finansowej 2014 – 2020.
- ✓ koncentracja (terytorialna i tematyczna) - działania rewitalizacyjne skierowane są ku pewnemu, określone dzięki diagnozie, obszarowi, w związku z czym, powinny skoncentrować się na rozwiązaniu problemów, które wg diagnozy najbardziej szkodzą danemu obszarowi.
- ✓ planowanie w oparciu o realnie możliwe do uzyskania środki.

Powiązanie LPR z realizacją przedsięwzięć zintegrowanych

Chociaż proces rewitalizacji co do zasady jest działaniem w skali lokalnej, nie można postrzegać go jako wyrwanego z szerszego kontekstu. Samorząd gminny na co dzień współpracuje zarówno z innymi samorządami gminnymi jak i samorządem powiatu oraz jednostkami na poziomie województwa. Nic nie stoi na przeszkodzie, by działania rewitalizacyjne podejmowane były we wzajemnej koordynacji i współpracy. W przypadku sąsiadujących gmin, w

których planuje się prowadzenie procesu rewitalizacji, istotne jest wzajemne koordynowanie działań, zwłaszcza, gdy obszary zdegradowane sąsiadują ze sobą. W przypadku projektów rewitalizacyjnych realizowanych w formule ZIT, taka koordynacja jest wręcz konieczna dla osiągnięcia celu przez cały miejski obszar funkcjonalny.

Wykaz skrótów

EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

EFS – Europejski Fundusz Społeczny

JST – Jednostki Samorządu Terytorialnego

KE – Komisja Europejska

LPR – Lokalny Plan Rewitalizacji

MIR – Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju

PI – Priorytet Inwestycyjny

PZ – Projekt Zintegrowany

PRZ – Przedsięwzięcie Zintegrowane

RIT – Regionalne Inwestycje Terytorialne

ROF – Rzeszowski Obszar Funkcjonalny

RPO WP 2014-2020 – Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020

UP – Umowa Partnerstwa

WPGO – Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami

ZIT – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

VII. Dopuszczalny zakres tematyczny dla projektów realizowanych w formule ZIT

Przedstawione poniżej wyjaśnienia w zakresie możliwości finansowania określonych typów inwestycji w poszczególnych priorytetach inwestycyjnych mogą zostać zweryfikowane w oparciu o ostateczne ustalenia wynikające z negocjacji RPO WP 2014-2020 z Komisją Europejską. Ponadto należy mieć na uwadze, że w znacznej części przypadków interpretacja zapisów może zależeć od konkretnego projektu.

lp.	obszar tematyczny	PI	potencjał zastosowania ZIT
1	Przygotowanie terenów inwestycyjnych	3a (3.1)	<p>Wsparcie może dotyczyć projektów polegających na uporządkowaniu i przygotowaniu terenów inwestycyjnych oraz stref aktywności gospodarczej (w szczególności prace studyjno-koncepcyjne, badania geotechniczne, kompleksowe wyposażenie w media, modernizacja wewnętrznej infrastruktury). Wydatki na wewnętrzną infrastrukturę komunikacyjną – jako uzupełniający element projektu kompleksowego stanowić mogą jedynie mniejszą część budżetu projektu.</p> <p>Nie będą kwalifikowane inwestycje w infrastrukturę drogową dojazdową do terenów inwestycyjnych. Ponadto teren objęty takim projektem powinien być przeznaczony do wykorzystania pod działalność produkcyjną lub usługową, zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, dlatego „wewnętrzną infrastrukturę komunikacyjną” należy rozpatrywać w odniesieniu do granic tego obszaru.</p> <p>Projekty uwarunkowane muszą być zapewnieniem właściwego dostępu do terenów inwestycyjnych finansowanego ze środków własnych beneficjenta lub w ramach projektu komplementarnego w ramach CT4, CT7 lub CT9 zgodnie z warunkami określonymi w Programie.</p> <p>Planując inwestycję polegającą na uzbrajaniu kilku odrębnych terenów, należy uwzględnić fakt, iż w ramach priorytetu inwestycyjnego 3.1 (3a) należy przygotować jeden zintegrowany projekt, obejmujący zakresem tereny planowane do uzbrojenia w ROF. Należy uwzględnić informacje zawarte w niniejszym dokumencie.</p> <p>Powstałe tereny inwestycyjne powinny być względem siebie komplementarne, nie mogą</p>

lp.	obszar tematyczny	PI	potencjał zastosowania ZIT
			<p>konkurować między sobą o tych samych inwestorów, powinny zmierzać do osiągnięcia policzalnego efektu. Komplementarność oferty może polegać np. na przygotowaniu jednej z działek z przeznaczeniem dla wielu drobnych inwestorów, innej – z przeznaczeniem dla inwestorów dużych lub np. jednej z działek z przeznaczeniem pod tzw. uciążliwą działalność gospodarczą, innej – dla usług. Pamiętać należy o wymaganiach zawartych w Komunikacie Komisji w sprawie elementów pomocy Państwa w sprzedaży gruntów i budynków przez władze publiczne (97/C 209/03).</p> <p>Powstałe z dofinansowaniem tereny powinny być w krótkim czasie przekazane inwestorom, powinny na nich powstać firmy zapewniające nowe miejsca pracy.</p> <p>Preferowane będą projekty realizowane na nieużytkach, terenach w pobliżu inwestycji transportowych, terenach wymagających rewitalizacji, w związku ze zintensyfikowanym zapotrzebowaniem firm poszukujących lokalizacji dla prowadzenia działalności.</p> <p>Projekty będą mogły być realizowane pod warunkiem, że limit dostępnej powierzchni został wyczerpany i istnieje udokumentowane zapotrzebowanie firm poszukujących terenów inwestycyjnych.</p> <p>Projekty realizowane będą pod warunkiem nie powielania dostępnej infrastruktury, chyba, że limit dostępnej powierzchni został wyczerpany, Możliwość wsparcia projektów dot. uzbrajania nowych terenów inwestycyjnych będzie warunkowana zasadniczym wykorzystaniem już istniejących terenów inwestycyjnych na obszarze ROF, w szczególności terenów uzbrajanych ze środków UE w ramach perspektywy 2007-2013.</p> <p>Niepełne wykorzystanie powstałych terenów inwestycyjnych może skutkować zwrotem dofinansowania.</p>
2	Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości poprzez inkubatory przedsiębiorczość/technologiczne itp.	3a (3.1) – EFRR 8(iii) (8.7)- EFS	<p>W ramach wskazanego priorytetu inwestycyjnego dopuszcza się realizację jednego, zintegrowanego przedsięwzięcia, obejmującego zakresem minimum 2 projekty w ramach dwóch różnych priorytetów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • projekt nr 1 obejmujący całość jasno uzasadnionych zadań inwestycyjnych związanych z tworzeniem i rozwojem inkubatorów • projekt nr 2 obejmujący działania realizowane w

lp.	obszar tematyczny	PI	potencjał zastosowania ZIT
			<p>ramach EFS, PI 8(iii)/8.7 <i>Samozatrudnienie, przedsiębiorczość oraz tworzenie nowych miejsc pracy.</i></p> <p>Projekty, w ramach których będą realizowane działania PI 8(iii)/8.7 ze środków EFS powinny uwzględniać pożyczki jako dominującą formę zaplanowanego wsparcia (dotacje będą przyznawane jedynie osobom w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy). Należy w tym zakresie określić rodzaj operatora udzielającego pożyczki, a także przedstawić pulę pieniężną przeznaczoną na ten cel, co jest niezbędne przy kalkulacji kosztów i ocenie merytorycznej poszczególnych przedsięwzięć.</p> <p>Zgodnie z Umową Partnerstwa, dopuszczalna jest realizacja tzw. projektów miękkich - rozwój zaawansowanych, wyspecjalizowanych i udoskonalonych usług doradczych świadczonych przez inkubatory, dostosowanych do potrzeb przedsiębiorstw, poprzez zastosowanie mechanizmów popytowych. Wsparcie infrastrukturalne możliwe będzie w incydentalnych i uzasadnionych przypadkach.</p> <p>Za uzasadniony przypadek można uznać np. sytuację, gdy na obszarze ROF dotychczas nie funkcjonował inkubator lub gdy funkcjonujący inkubator jest w pełni wykorzystywany, a <u>zostały zidentyfikowane bardzo konkretne potrzeby w tym zakresie.</u></p> <p>Ponadto należy uwzględnić ograniczenia wynikające ze zintegrowanego charakteru przedsięwzięcia: w uzasadnionych przypadkach możliwe byłoby utworzenie inkubatorów przedsiębiorczości społecznej /technologicznych /akademickich /branżowych, których funkcje uzupełniają się.</p> <p>Podstawowym założeniem, którego zidentyfikowanie jest wymagane na etapie wniosku o dofinansowanie, jest wykluczenie konkurowania przedsięwzięć inwestycyjnych realizowanych na obszarze ROF.</p> <p>Niepełne wykorzystywanie powstałej infrastruktury może skutkować zwrotem dofinansowania.</p>
3	Wsparcie wykorzystania OZE	4a (4.1)	<p>Wsparciem zostaną objęte projekty polegające na budowie oraz modernizacji infrastruktury mające na celu produkcję energii elektrycznej i/lub ciepłej z OZE.</p> <p>Zintegrowany charakter projektu będzie się</p>

lp.	obszar tematyczny	PI	potencjał zastosowania ZIT
			przejawiał w kompleksowym rozwiązywaniu problemów na obszarze ROF.
4	Efektywność energetyczna	4e (4.5)	<p>Wsparcie może dotyczyć projektów wynikających z planów gospodarki niskoemisyjnej dotyczących np. oświetlenia publicznego ciągów komunikacyjnych przebiegających co do zasady przez co najmniej trzy jst. w ramach ROF.</p> <p>W przypadku oświetlenia dróg dopuszcza się możliwość wyłączenia z ciągłości infrastruktury liniowej, odcinków na terenach niezabudowanych i niezamieszkałych, już posiadających oświetlenie energooszczędne, jednakże z zachowaniem integralności sieci stanowiącej element projektu. Projekt tak skonstruowany powinien kompleksowo rozwiązać problemy oświetlenia dróg na terenie ROF-u.</p> <p>Należy podkreślić, iż infrastruktura łącząca odcinki objęte projektem musi znajdować się w tak dobrym stanie technicznym, że pozwoli zapewnić utrzymanie celów projektu przynajmniej do zakończenia pięcioletniego okresu trwałości. Ponadto, beneficjenci będą zobowiązani do złożenia oświadczeń dot. rozszerzania skali projektów wraz z rozwojem sieci osadniczej na terenie objętym projektem.</p>
5	Strategie niskoemisyjne, w tym zrównoważony transport	4e (4.5)	<p>Wsparcie może dotyczyć ekologicznego transportu publicznego w miastach i obszarach powiązanych z nimi funkcjonalnie. Formuła ZIT może obejmować typy projektów:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pozwalające na rozszerzenie oferty transportu autobusowego na tereny, na których dotychczas on nie funkcjonował (lub funkcjonował w niewystarczającym zakresie); – sprzyjające współpracy JST w celu tworzenia wspólnej oferty transportu publicznego (dotyczy w szczególności ośrodków bipolarnych). – polegające na zakupie lub modernizacji niskoemisyjnego taboru dla transportu publicznego (w tym kolejowego). <p>Możliwe są zadania liniowe, wykraczające nieznacznie poza obszar ROF, istotne dla poprawy mobilności na obszarze ROF. Projekt musi być zlokalizowany na terenie co do zasady co najmniej trzech jst. w ramach ROF.</p>

lp.	obszar tematyczny	PI	potencjał zastosowania ZIT
			<p>Zgodnie z rekomendacjami MIR, transport niskoemisyjny należy definiować poprzez wielkość zanieczyszczeń emitowanych przez pojazd (zgodność z normą Euro 6), niezależnie od rodzaju napędu (silnik elektryczny, hybrydowy, gazowy, wodorowy, benzynowy i wysokoprężny). <u>Niemniej jednak, jak podkreśla KE w uwagach do projektu RPO WP, preferencje powinien uzyskać tabor zasilany paliwem alternatywnym w stosunku do silników spalinowych. Powyższe będzie przedmiotem negocjacji Programu z KE.</u></p> <p><u>W przypadku miast (z listy stanowiącej załącznik do linii demarkacyjnej opracowanej przez MiR) kwalifikujących się do wsparcia w ramach POIS, możliwe jest wsparcie w ramach RPO po rozstrzygnięciu trybu konkursowego w ramach POIS.</u></p> <p>Wszystkie projekty dotyczące transportu publicznego będą musiały uwzględniać szersze podejście, wpisując się w odnoszące się do zagadnień niskoemisyjności kompleksowe plany gospodarki niskoemisyjnej. Modernizacja czy rozbudowa systemu transportu publicznego nie będzie celem samym w sobie, ale musi być widziana w kontekście zmian w mobilności miejskiej prowadzących do zmniejszenia emisji CO² i innych zanieczyszczeń uciążliwych dla środowiska i mieszkańców oraz zwiększenia efektywności energetycznej systemu transportowego.</p> <p>W PI 4e/4.5 możliwe są inwestycje, których elementem będą drogi lokalne, pod warunkiem realizowania przez kompleksowy projekt celów związanych z promowaniem niskoemisyjnego transportu miejskiego (zgodnie z planem niskoemisyjnym). Biorąc pod uwagę powyższe, nie ma możliwości finansowania w w/w priorytecie inwestycyjnym odrębnego projektu drogowego, np. drogi dojazdowej. Drogi muszą stanowić mniejszość wydatków w danym projekcie.</p> <p>Instytucja Zarządzająca każdorazowo oceniać będzie efektywność wydatkowania środków na infrastrukturę drogową w aspekcie efektów dot. niskiej emisji.</p>
5	Zapobieganie zagrożeniom wynikającym ze zmian klimatu	5b (5.2)	Wsparcie może dotyczyć rozwoju form małej retencji – kompleksowy projekt, który co do zasady oddziałuje na co najmniej trzy jst. w ramach ROF (w tym m.in. w zakresie: zbiorników retencyjnych,

lp.	obszar tematyczny	PI	potencjał zastosowania ZIT
			<p>zbiorników wodnych służących kształtowaniu zasobów wodnych, zbiorników przeciwpowodziowych, polderów przeciwpowodziowych, odtwarzanie naturalnych obszarów zalewowych). Konieczne jest wykazanie, że łączny efekt projektu zmniejszy zagrożenie powodziowe w obszarze danego cieku wodnego przepływającego przez ROF.</p>
6	Gospodarka odpadami	6a (6.1)	<p>Wsparcie może obejmować:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kompleksowe inwestycje w zakresie rozwoju systemu gospodarki odpadami komunalnymi realizowane w regionach gospodarki odpadami komunalnymi, w których nie przewidziano komponentu dotyczącego termicznego przekształcania odpadów, zapewniające zintegrowane podejście zgodne z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, 2) kompleksowe projekty skierowane na poprawę gospodarki odpadami innymi niż komunalne (w tym wsparcie dla gospodarki osadami ściekowymi) przez zapobieganie powstawaniu odpadów, promowanie ponownego użycia, wdrażanie technologii odzysku, w tym recyklingu i ostatecznego unieszkodliwiania odpadów, 3) kompleksowa poprawa gospodarki odpadami niebezpiecznymi. <p>Projekty powinny dotyczyć Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych zlokalizowanej na terenie ROF lub powinny służyć co do zasady co najmniej trzem jst. w ramach ROF np. w zakresie Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.</p> <p>Należy podkreślić, iż warunkiem wsparcia inwestycji będzie ich spójność z WPGO oraz z planami inwestycyjnymi w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi zatwierdzanymi przez Ministra Środowiska.</p> <p>Zgodnie z interpretacją MIR, istnieje możliwość wsparcia kompleksowych, zintegrowanych przedsięwzięć w zakresie gospodarki odpadami w ramach POIS, również w przypadku, gdy większość gmin (nie wszystkie) objętych projektem znajduje się na obszarach w których przewidziano realizację komponentu dotyczącego termicznego przekształcania odpadów. Takie przedsięwzięcia będą rozważane jako kompleksowe w ramach POIS.</p>

lp.	obszar tematyczny	PI	potencjał zastosowania ZIT
7	Gospodarka wodno - ściekowa	6b (6.2)	<p>Możliwe jest kompleksowe wsparcie gospodarki wodno-ściekowej, z uwzględnieniem inteligentnych systemów zarządzania sieciami wodociągowymi, w tym wyposażenie aglomeracji:</p> <ul style="list-style-type: none"> – w odpowiednie systemy odbioru ścieków komunalnych, – budowę oczyszczalni ścieków bądź poprawa parametrów już istniejących oczyszczalni. <p><u>Wsparcie uzyskają inwestycje w sieci kanalizacyjne na terenach objętych KPOŚK (aglomeracje w przedziale 2 - 10 tys. RLM).</u></p> <p><u>Inwestowanie w budowę i modernizację infrastruktury wodociągowej dopuszczone będzie w ramach kompleksowych projektów regulujących gospodarkę ściekową, zgodnie z zapisami UP.</u></p> <p>Projekt zintegrowany musi obejmować co do zasady inwestycje na terenie więcej niż dwóch jst. w ramach ROF w celu poprawy klasy czystości wód w jednej rzece przepływającej przez te gminy lub musi dotyczyć oczyszczalni ścieków, do której odprowadzane są ścieki z co do zasady więcej niż dwóch jst. w ramach ROF.</p> <p>Dopuszcza się możliwość odstępiania od zasady ciągłości infrastruktury liniowej przebiegającej przez co najmniej trzy jst w ramach ROF, pod warunkiem uzyskania poprzez realizację projektu, kompleksowego efektu w danym sektorze i obszarze ROF. Poprawnie skonstruowany projekt, łącznie z dotychczasową infrastrukturą powinien w kompleksowy sposób rozwiązywać problemy gospodarki wodno-ściekowej na terenie ROF-u.</p> <p>Należy podkreślić, iż infrastruktura łącząca odcinki objęte projektem lub powiązana z nimi musi znajdować się w tak dobrym stanie technicznym, że pozwoli zapewnić utrzymanie celów projektu przynajmniej do zakończenia pięcioletniego okresu trwałości. Ponadto, beneficjenci będą zobowiązani do złożenia oświadczeń dot. rozszerzania skali projektów wraz z rozwojem sieci osadniczej na terenie objętym projektem.</p> <p>Biorąc pod uwagę bardzo duże potrzeby w skali całego województwa i ograniczony limit środków w projekcie RPO WP, w sytuacji skumulowania się</p>

lp.	obszar tematyczny	PI	potencjał zastosowania ZIT
			<p>wniosków RIT/ZIT na łączną kwotę przekraczającą 20% ogólnej alokacji środków określonej w Programie na niniejszy Priorytet Inwestycyjny Instytucja Zarządzająca RPO WP rozważy możliwość wprowadzenia stosownych ograniczeń.</p> <p>Zgodnie z interpretacją MIR, istnieje możliwość wsparcia kompleksowych, zintegrowanych przedsięwzięć w zakresie gospodarki wodno-ściekowej w ramach POIS, również w przypadku, gdy większość gmin (nie wszystkie) objętych projektem znajduje się na obszarach aglomeracji powyżej 10 tys. RLM. Takie przedsięwzięcia będą rozważane jako kompleksowe w ramach POIS.</p>
8	Ochrona dziedzictwa kulturowego	6c (6.3)	<p>Wsparcie może dotyczyć np. odrestaurowania kilku obiektów zabytkowych, położonych w sąsiadujących gminach i tworzących jeden szlak, który jest promowany jako całość oraz służy wydłużeniu pobytu turystów do czasu przekraczającego jedną dobę. Projekt musi być zlokalizowany co do zasady na terenie więcej niż dwóch jst. w ramach ROF.</p> <p>Wsparcie uzyskują inwestycje w obiekty zabytkowe (ujęte w wojewódzkim rejestrze zabytków), ważne z punktu widzenia rozwoju konkretnego regionu, wynikające ze strategii rozwoju.</p> <p>W zakresie rozwoju zasobów kultury wsparcie jest możliwe w odniesieniu tylko do jednej instytucji kultury w ramach ROF, zlokalizowanej w mieście rdzeniu ROF, która z uwagi na swoją ofertę pełni funkcje co do zasady wykraczające poza dwie jst. z terenu ROF.</p> <p>Brak jest możliwości budowy od podstaw nowej infrastruktury kulturalnej. Możliwe są inwestycje mające na celu niezbędne dostosowanie istniejącego obiektu do nowych funkcji kulturalnych, w tym edukacyjnych,</p> <p>Realizacja projektów w zakresie kultury musi przyczyniać się do poprawy dostępu do kultury, zachowania dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń, a także umożliwiać nowe formy uczestnictwa w kulturze. Oznacza to, że podstawą do decyzji dotyczącej możliwości dofinansowania projektu w PI 6c (6.3) nie może być sam fakt wpisania budynku na listę zabytków, ale także jego funkcje i znaczenie dla realizacji celów interwencji w obszarze kultury.</p> <p>Co do zasady brak jest możliwości realizacji projektów polegających na organizacji imprez o</p>

lp.	obszar tematyczny	PI	potencjał zastosowania ZIT
			<p>charakterze kulturalnym, nie przynoszących efektów w dłuższej perspektywie czasowej. UP nie wyklucza explicite działań o charakterze kulturalnym, co do których udowodniony zostanie istotny wpływ na osiągnięcie celów rozwojowych regionu. Działania te muszą być bezpośrednio powiązane z dziedzictwem kulturowym wspieranym w ramach projektów z EFSI i przyczyniać się do realizacji celów społeczno-gospodarczych oczekiwanych od interwencji w ramach PI 6c/6.3. Możliwe jest zatem uwzględnienie w w/w PI, w ramach kompleksowego projektu, działań o charakterze informacyjno-komunikacyjnym oraz animacyjnym, bezpośrednio powiązanych z głównym zadaniem inwestycyjnym w projekcie, <u>promujących wspólny produkt, który powstanie w wyniku realizacji kompleksowego projektu.</u> Działania te mogą mieć charakter uzupełniający i muszą stanowić mniejszość wydatków w budżecie projektu.</p> <p>Wydatki kwalifikowane w projekcie muszą być w nie mniej niż 80% przeznaczone na ochronę zabytków lub instytucję kultury (maksymalnie 20% może być przeznaczone na infrastrukturę stanowiącą bezpośrednie zaplecze obiektu zabytkowego lub instytucji kultury np. parking).</p> <p>Biorąc pod uwagę bardzo duże potrzeby w skali całego województwa i ograniczony limit środków w projekcie RPO WP, w sytuacji skumulowania się wniosków RIT/ZIT na łączną kwotę przekraczającą 20% ogólnej alokacji środków określonej w Programie na niniejszy Priorytet Inwestycyjny Instytucja Zarządzająca RPO WP rozważy możliwość wprowadzenia stosownych ograniczeń.</p>
9	Ochrona różnorodności biologicznej	6d (6.4)	<p>Wsparcie może dotyczyć:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ochrony in-situ i ex-situ zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach Natura 2000). – wykorzystania lokalnych zasobów przyrodniczych wraz z promocją np. tereny wypoczynkowe, ścieżki dydaktyczne. <p>Inwestycje realizowane w ramach PI 6d/6.4 (ochrona różnorodności biologicznej) mające na celu wzmocnienie potencjału rozwoju gospodarczego i społecznego danego obszaru w oparciu o wykorzystanie lokalnych walorów przyrodniczych, muszą być nakierowane przede</p>

lp.	obszar tematyczny	PI	potencjał zastosowania ZIT
			<p>wszystkim na ochronę bioróżnorodności.</p> <p>Projekt zintegrowany musi obejmować działania co do zasady w więcej niż dwóch jst. w ramach ROF dotyczące jednego obszaru chronionego, a wydatki kwalifikowalne w projekcie muszą być w nie mniej niż 70% przeznaczone na ochronę różnorodności biologicznej (maksymalnie 30% może być przeznaczone na infrastrukturę turystyczną ściśle związaną z pozostałą częścią projektu dot. bioróżnorodności).</p>
10	Poprawa stanu środowiska miejskiego – rekultywacja terenów zdegradowanych	6e (6.5)	<p>Wsparcie może obejmować:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Inwestycje dotyczące hałasu (monitoringu hałasu), 2. Rekultywację lub remediację terenów zdegradowanych mającą na celu zmianę dotychczasowych funkcji przez nie pełnionych na cele środowiskowe umożliwiającą powtórne wykorzystanie terenu. Środowiskowe zagospodarowanie zrehabilitowanych terenów będzie polegało na takim zagospodarowaniu, które spowoduje przekształcenie większości zrehabilitowanego terenu w powierzchnie biologicznie czynne. Celom środowiskowym służą m.in. parki miejskie, zieleńce, komunalne lasy miejskie, komunalne całoroczne akwenty z wodą niekonserwowaną chemicznie, przyrodnicze ścieżki edukacyjne, komunalne geoparki, komunalne siłownie plenerowe, komunalne ogólnodostępne boiska pokryte trawą, ścieżki rowerowe (jako element kompleksowego projektu rewitalizacji przyrodniczej). <p>Przez remediację rozumie się poddanie gleby, ziemi i wód gruntowych działaniom mającym na celu usunięcie lub zmniejszenie ilości, kontrolowanie oraz ograniczenie rozprzestrzeniania się substancji powodujących ryzyko, tak, aby teren zanieczyszczony przestał stwarzać zagrożenie dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska, z uwzględnieniem obecnego i planowanego w przyszłości sposobu użytkowania terenu (zielone tereny rekreacyjne, jak wyżej).</p> <p>W zakresie dotyczącym hałasu projekt zintegrowany musi obejmować co do zasady działania w więcej niż dwóch jst. w ramach ROF. W zakresie dotyczącym rekultywacji lub remediacji terenów zdegradowanych projekt musi dotyczyć zagrożeń środowiskowych o skali ponadlokalnej np. osadników, które stwarzają zagrożenie zatrucia</p>

lp.	obszar tematyczny	PI	potencjał zastosowania ZIT
			wód gruntowych na obszarze wykraczającym co do zasady poza granice dwóch jst. w ramach ROF.
11	Infrastruktura drogowa	7b (7.2)	<p>Zakłada się, że drogi lokalne (gminne i powiatowe) będą możliwe do wsparcia jedynie, gdy zapewniają konieczne bezpośrednie połączenie z siecią TEN-T (bez ograniczeń do sieci bazowej lub kompleksowej), przejściem granicznym, portem lotniczym, terminalem towarowym, centrami lub platformami logistycznymi.</p> <p>Pod pojęciem sieci TEN-T należy rozumieć zarówno sieć drogową, jak i kolejową.</p> <p>Zgodnie z art. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1315/2013 w sprawie unijnych wytycznych dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej, sieć kompleksowa TEN-T składa się ze wszystkich istniejących i planowanych infrastruktur transportowych TEN-T, które są identyfikowane i rozwijane zgodnie z rozdziałem II w/w rozporządzenia. Natomiast, sieć bazowa składa się z tych części sieci kompleksowej, które mają największe znaczenie strategiczne z punktu widzenia osiągnięcia celów rozwoju sieci TEN-T. Sieć ta jest identyfikowana i rozwijana zgodnie z rozdziałem III do rozporządzenia 1315/2013.</p> <p>Co do zasady nie ma możliwości budowania dróg lokalnych stanowiących połączenia do dróg w sieci TEN-T, które są dopiero planowane lub jest brak pewności co do ich realizacji.</p> <p>Przez bezpośrednie połączenia dróg lokalnych z siecią kolejową TEN-T należy rozumieć połączenia tworzące zintegrowane centra przesiadkowe. Nie będą kwalifikowane projekty dot. dróg lokalnych jedynie przecinających się z siecią kolejową TEN-T.</p> <p>Należy mieć na uwadze, iż projekty dotyczące kompleksowej rewitalizacji, w której elementem zakresu rzeczowego projektu może być budowa/modernizacja drogi dojazdowej, są przedmiotem wsparcia w ramach PI 9b/9.2 (jako element lokalnego planu rewitalizacji).</p> <p>Analogicznie, drogi lokalne które są związane ze zrównoważoną mobilnością miejską, są przedmiotem wsparcia w ramach PI 4e/4.5 (jako element planu mobilności miejskiej, planu niskoemisyjnego).</p>

lp.	obszar tematyczny	PI	potencjał zastosowania ZIT
			<p>Brak jest możliwości budowy dróg dojazdowych stanowiących jedynie bezpośrednie połączenie z terenami inwestycyjnymi.</p> <p>Projekt zintegrowany musi obejmować inwestycję, spełniającą wymóg bezpośredniego połączenia we wskazanym wyżej zakresie, zlokalizowaną co do zasady na terenie co najmniej trzech gmin w ramach ROF stanowiącą:</p> <ul style="list-style-type: none"> • inwestycję obejmującą odrębne zadania, których tylko łączna realizacja pozwala osiągnąć konkretny, szczegółowo skwantyfikowany cel, np. trzy odcinki dróg prowadzące do tego samego centrum logistycznego z różnych kierunków zwiększające dostępność ww. centrum. <p>Odstępstwo od wymogu ciągłości infrastruktury liniowej przebiegającej przez co najmniej trzy jest w ramach ROF, dotyczy dróg lokalnych stanowiących bezpośrednie połączenie z siecią TEN-T.</p> <p>Biorąc pod uwagę bardzo duże potrzeby w skali całego województwa i ograniczony limit środków w projekcie RPO WP, w sytuacji skumulowania się wniosków RIT/ZIT na łączną kwotę przekraczającą 10% ogólnej alokacji środków określonej w Programie na niniejszy Priorytet Inwestycyjny Instytucja Zarządzająca RPO WP rozważy możliwość wprowadzenia stosownych ograniczeń.</p>
12	Aktywizacja osób bezrobotnych z terenu ROF	8(i) (8.5)	<p>Działania realizowane w ramach ZIT będą komplementarne z przedsięwzięciami mającymi na celu przyciągnięcie nowych inwestorów na dany obszar (PI 3a/3.1), co z kolei związane będzie z powstaniem nowych miejsc pracy, a tym samym z zapotrzebowaniem na wykwalifikowaną siłę roboczą.</p> <p>W ramach ZIT ze środków EFS wsparcie może być skierowane na szkolenia dla osób bezrobotnych pod potrzeby konkretnego pracodawcy, który ulokowany będzie na określonym obszarze. Wsparcie takie może być zaplanowane w sposób kompleksowy – rekrutacja pracowników, szkolenie, subsydiowanie miejsc pracy (staże) po spełnieniu określonych warunków przez inwestora.</p>
13	Kompleksowa rewitalizacja (EFS + EFRR)	9b (9.2) – EFRR, 8(i) (8.5),	<p>W obecnej perspektywie finansowej rewitalizacja będzie stanowić środek wspomagający rozwiązywanie problemów społeczności lokalnych (infrastrukturalnych, społecznych, gospodarczych,</p>

lp.	obszar tematyczny	PI	potencjał zastosowania ZIT
		8(iii) (8.7) 8(iv) (8.8) 9(iv) (9.7) 9(i) (9.4) - EFS	<p>środowiskowych). Funduszem wiodącym, określającym podstawowe cele i rezultaty w obszarze rewitalizacji będzie EFS. Jest to istotne rozszerzenie podejścia w oparciu, o które przygotowywano LPR w latach wcześniejszych. Szerzej wymogi dot. Lokalnych Programów Rewitalizacji oraz ich powiązania ze Strategią ROF zostały przedstawione w punkcie VI.</p> <p>W ramach PI 9b/9.2 wspierane będą projekty właściwe dla EFRR, natomiast, mając na uwadze bezpośrednią współzależność pomiędzy działaniami infrastrukturalnymi i działaniami służącymi rozwojowi sfery społecznej na rewitalizowanych obszarach oraz dążenie do zapewnienia wysokiego poziomu komplementarności pomiędzy działaniami społecznymi i infrastrukturalnymi na rewitalizowanych obszarach, wsparcie dla projektów społecznych będzie prowadzone w ramach PI 8.5, 8.7, 8.8, 9.4, 9.7 finansowanych z EFS.</p> <p>Kompleksowa rewitalizacja (polegająca na integrowaniu interwencji w ramach różnych PI) przyczyni się do wzrostu aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców obszarów dotkniętych problemami społecznymi, Interwencja PI 9b/9.2 związana będzie przede wszystkim z rozwiązywaniem problemów społecznych na rewitalizowanym obszarze poprzez przedsięwzięcia infrastrukturalne o mniejszej skali. Uzupełniające inwestycje niezbędne dla rewitalizacji danego obszaru realizowane będą w ramach innych PI, finansowanych ze środków EFRR, zwłaszcza w zakresie tworzenia i rozwoju stref aktywności gospodarczej na terenach zdegradowanych (PI 3a/3.1) oraz podnoszenia efektywności energetycznej budynków (4c/4.3), jak również w PI 3c/3.3 (wsparcie przedsiębiorczości), poprzez tworzenie zachęt do inwestowania na terenach zdegradowanych.</p> <p>Narzędziem planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych projektów z zakresu rewitalizacji będą programy rewitalizacji opracowywane i przyjmowane przez samorządy gminne.</p> <p>W zakresie EFS, w ramach kompleksowej rewitalizacji na szczególne uznanie będą zasługiwały projekty z zakresu priorytetu inwestycyjnego 9(iv)/9.7, które koncentrować się będą na zapewnieniu opieki osobom starszym (opieka długoterminowa, dzienne domy pomocy, opieka paliatywna, hospicyjna) w celu pomocy osobie</p>

lp.	obszar tematyczny	PI	potencjał zastosowania ZIT
			<p>opiekującej się osobą zależną, aby mogła powrócić na rynek pracy, wsparcie może zostać także skierowane na działania na rzecz rodzin zastępczych, czy rozwiązywania problemów rodzin (np. zapewnienie opieki nad dziećmi w ośrodkach gdzie nie występują świetlice szkolne, pomoc w diagnozowaniu i rozpoznawaniu problemów rozwojowych u dzieci – np. ADHD), czy na działania zmierzające do podniesienia świadomości zdrowotnej kobiet w ciąży i młodych matek. Wszystkie te przedsięwzięcia pozwolą wrócić wielu osobom na rynek pracy, w największym stopniu rozwiązując kluczowe problemy społeczne związane z ubóstwem i wykluczeniem, dlatego też PI 9(iv)/9.7 pozostaje preferowaną formą powiązania rewitalizacji ze środkami <i>miękkimi</i>.</p> <p>Drugim zalecanym sposobem jej realizacji jest połączenie z PI 8(iv)/8.8, w ramach którego możliwe jest wsparcie tworzenia i funkcjonowania żłobków (w tym przyzakładowych) czy klubów dziecięcych, ale także inne rodzaje opieki nad dziećmi do 3 lat (np. dzienni opiekunowie). Wymienione formy wsparcia pozwolą zniwelować specyficzny problem województwa w zwiększeniu udziału w zatrudnieniu młodych rodziców pozwalając im godzić relację praca-życie prywatne i aktualizować kwalifikacje zawodowe bez rezygnacji z obowiązków rodzicielskich.</p> <p>Zaproponowanie innych PI z EFS (w szczególności 8(i)/8.5), dotyczących aktywizacji osób bezrobotnych z terenu ROF (szkolenia dla osób bezrobotnych pod potrzeby konkretnego pracodawcy, który ulokowany będzie na określonym obszarze) w powiązaniu z rewitalizacją powinno być uzasadnione poprzez wyraźne podkreślenie rangi wartości dodanej przez projekt i jego odróżnienie od standardowych działań realizowanych przez np. Powiatowe Urzędy Pracy, przy uwzględnieniu specyfiki problemów społeczności lokalnej.</p> <p>W ramach EFRR wsparcie uzupełniające może polegać m.in. na adaptacji czy dostosowaniu budynków pod potrzeby społeczne, zagospodarowaniu zdegradowanych przestrzeni na cele publiczne i/lub gospodarcze.</p> <p>Wsparcie może dotyczyć np. jednego obszaru rewitalizowanego w ramach ROF położonego na obszarze co do zasady nie mniej niż trzech gmin</p>

lp.	obszar tematyczny	PI	potencjał zastosowania ZIT
			<p>(jego fragmenty ujęte muszą być w kilku komplementarnych LPR-ach) lub jednego obszaru usytuowanego na terenie jednego jst. w pobliżu granicy z innymi co do zasady co najmniej dwoma jst. w ramach ROF, z którymi w ramach projektu poprawiane jest skomunikowanie tego obszaru. W szczególnie uzasadnionych przypadkach możliwe jest uwzględnienie kilku obszarów rewitalizowanych w ramach ROF, które są względem siebie komplementarne tj. nadawane im nowe funkcje stanowią spójną ofertę dla mieszkańców np. w ramach jednego obszaru rewitalizowanego tworzone są warunki do podnoszenia kwalifikacji zawodowych grup zagrożony wykluczeniem, a w ramach drugiego odpowiednio skomunikowanego obszaru tworzone są warunki do zwiększenia zatrudnienia osób ze wskazanych grup.</p> <p>Biorąc pod uwagę bardzo duże potrzeby w skali całego województwa i ograniczony limit środków w projekcie RPO WP, w sytuacji skumulowania się wniosków RIT/ZIT na łączną kwotę przekraczającą 50% ogólnej alokacji środków określonej w Programie na niniejszy Priorytet Inwestycyjny Instytucja Zarządzająca RPO WP rozważy możliwość wprowadzenia stosownych ograniczeń.</p>

WICEMARSZAŁEK WOJEWÓDZTWA

 Lucjan Kuźniar

25-12
DRP

Zasady i wytyczne realizacji Regionalnych Inwestycji Terytorialnych w ramach RPO WP 2014-2020, w tym zasady dotyczące opracowania niezbędnych dokumentów pozwalających uzyskać dofinansowanie na projekty RIT.

I. Strategia MOF oraz inne dokumenty planistyczne

Warunkiem koniecznym do otrzymania środków na finansowanie projektów RIT będzie opracowanie przez każdy MOF Strategii – dokumentu określającego działania służące rozwiązywaniu problemów gospodarczych, środowiskowych, demograficznych, klimatycznych i społecznych mających wpływ na dany MOF. Strategia MOF powinna charakteryzować się całościowym podejściem do obszaru funkcjonalnego – tworzyć warunki do przeprowadzenia kompleksowej interwencji komplementarnej wobec projektów już zrealizowanych na terenie MOF. W Strategii MOF zastosowana powinna zostać analogiczna jak w przypadku RPO WP 2014-2020 matryca logiczna strategii inwestycyjnej oraz spójna z Programem struktura dokumentu (spójność celów tematycznych, priorytetów inwestycyjnych, wskaźników, zasad realizacji celów szczegółowych).

Planuje się, że uzgodnienie oraz ostateczne zatwierdzenie Strategii MOF przez Instytucję Zarządzającą RPO WP nastąpi w terminie **do końca października br.**, niemniej jednak, przed zatwierdzeniem RPO WP 2014-2020 przez Komisję Europejską konieczne będzie określenie w Programie priorytetów inwestycyjnych planowanych do realizacji w formule RIT. Brak zgodności Strategii MOF z zapisami RPO WP spowoduje znaczne utrudnienia w realizacji Strategii zgodnie z założeniami MOF.

Strategia MOF będzie podlegała weryfikacji m.in. pod względem:

- ✓ sposobu identyfikacji problemów/wyzwań, której efektem będzie diagnoza,
- ✓ oddziaływania przedsięwzięć zintegrowanych na dany MOF, w odniesieniu do celów rozwojowych, wymiarów polityki regionalnej oraz kierunków działań wyznaczonych w *Strategii rozwoju województwa – Podkarpackie 2020*.

Jeżeli Strategia MOF przewiduje interwencje w zakresie PI 9b (9.2) (kompleksowa rewitalizacja), planowane przedsięwzięcia będą musiały wynikać z Lokalnych Planów Rewitalizacji, sporządzonych przez gminy należące do MOF. Należy tutaj podkreślić, iż z uwagi na zmianę podejścia do procesu rewitalizacji w perspektywie 2014-2020 w odniesieniu do perspektywy 2007-2013, dokumenty przygotowywane przez gminy w poprzedniej

perspektywie będą mogły zostać wykorzystane jedynie po odpowiedniej modyfikacji dostosowującej je do nowego podejścia, albo też konieczne będzie przygotowanie zupełnie nowych dokumentów.

Na obecnym etapie programowania przyszłej perspektywy finansowej nie są znane jeszcze wszystkie dokumenty, które regulować będą zasady działania programów operacyjnych. Nie są znane zasady wydawania wytycznych, w tym wzajemne relacje pomiędzy wytycznymi szczebla ministerialnego a wytycznymi instytucji zarządzających programami operacyjnymi.

Jeżeli Strategia MOF przewiduje interwencje w zakresie PI 4e (4.5) (efektywność energetyczna) warunkiem ubiegania się o wsparcie jest posiadanie planów gospodarki niskoemisyjnej.

Należy ponadto mieć na uwadze, iż przewidzenie w ramach Strategii MOF wsparcia w zakresie PI. 5b (5.2) (zapobieganie zagrożeniom wynikającym ze zmiany klimatu) wymaga zgodności projektów z tzw. masterplanem dorzecza. Opracowanie tzw. master planów przez Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej ma na celu wypełnienie wymogów Ramowej Dyrektywy Wodnej (RDW). Zostaną w nich ocenione, pod kątem zgodności z RDW, realizowane i planowane przedsięwzięcia w sektorach ochrony przeciwpowodziowej, gospodarki wodnej, żeglugi śródlądowej i morskiej oraz hydroenergetyki, mogące wywierać wpływ na stan wód.

Z kolei przewidzenie w ramach Strategii MOF wsparcia w zakresie PI 6a (6.1) (gospodarka odpadami) wymaga zgodności projektów z Wojewódzkim Planem Gospodarki Odpadami, który może jeszcze ulegać istotnym zmianom.

Jeżeli Strategia MOF przewiduje realizację projektów zintegrowanych w ramach PI 6b (6.2) (gospodarka wodno-ściekowa), warunkiem uzyskania dofinansowania będzie weryfikacja obszarów i granic aglomeracji zgodnie z nowelizowaną obecnie ustawą *Prawo wodne*.

II. Przedsięwzięcie zintegrowane

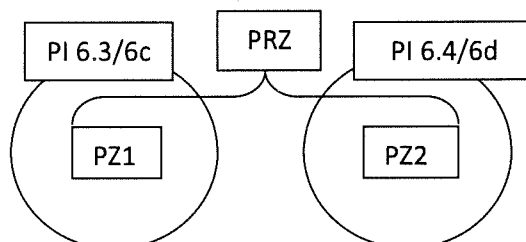
Strategia MOF może przewidywać:

- przedsięwzięcia zintegrowane (PRZ), na które składają się projekty zintegrowane przewidziane w ramach różnych priorytetów inwestycyjnych i/lub projekty zintegrowane przewidziane w ramach różnych funduszy (rewitalizacja), albo
- projekty zintegrowane (PZ) nie powiązane w przedsięwzięcia zintegrowane.

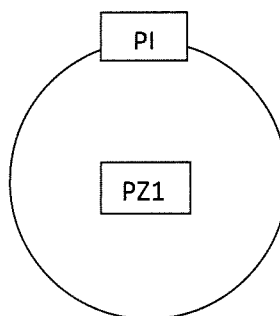
Projekty zintegrowane w ramach przedsięwzięcia zintegrowanego muszą wzajemnie się wzmacniać realizując zbieżne cele.

Przestawiając powyższe relacje w sposób schematyczny można stwierdzić, iż w ramach Strategii MOF w różnej liczbie mogą wystąpić co do zasady:

1. PRZ obejmujące dwa (lub więcej) PZ w ramach dwóch (lub więcej) PI:

2. PZ w ramach jednego PI:

W ramach jednego priorytetu inwestycyjnego dopuszcza się realizację jednego projektu zintegrowanego będącego częścią PRZ (patrz pkt. 1 powyżej) albo samodzielnego (patrz pkt. 2 powyżej).

Odstępstwo od wskazanej zasady jest dopuszczalne wyłącznie w odniesieniu do priorytetu inwestycyjnego 3a (3.1), gdzie istnieje możliwość przedłożenia jednego projektu zintegrowanego na uzbrojenie terenów inwestycyjnych oraz jednego projektu zintegrowanego na inkubatory przedsiębiorczości/technologiczne (w ramach jednego przedsięwzięcia zintegrowanego z projektem realizowanym w ramach priorytetu inwestycyjnego 8(iii) (8.7)).

III. Projekt zintegrowany

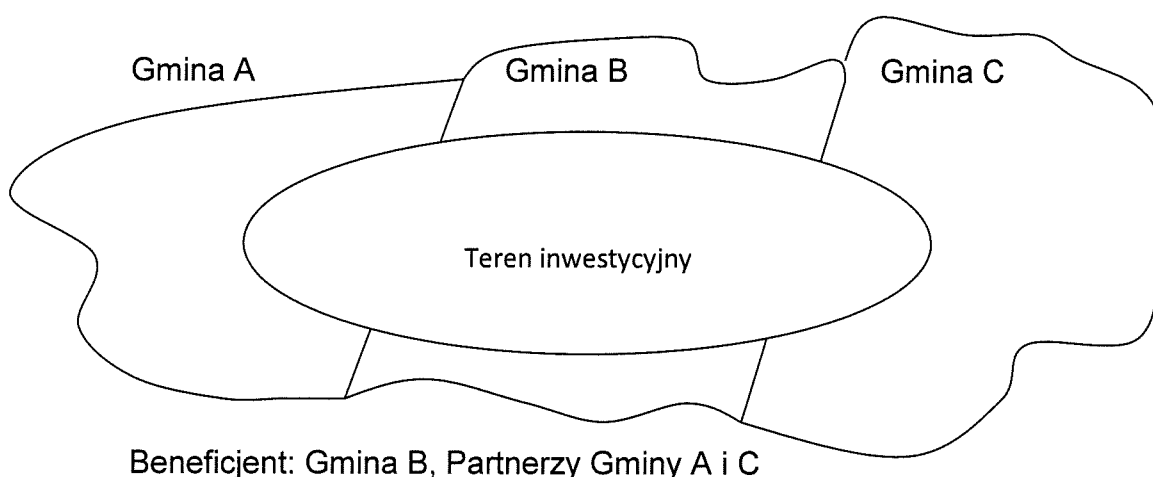
Projekt, aby spełniać wymóg zintegrowania, musi:

1. Obejmować swoim zakresem inwestycję zwartą terytorialnie, tj. taką, która stanowi jedną całość, co należy rozumieć jako:

- inwestycję punktową, z jedną lokalizacją, wykorzystywaną przez społeczność co do zasady co najmniej trzech gmin lub
- inwestycję liniową (sieciową) zlokalizowaną na terenie co do zasady co najmniej trzech gmin, nieprzerwaną odcinkami wyłączonymi z projektu,

W sytuacji gdy dany projekt zintegrowany będzie charakteryzował się strategicznym znaczeniem dla społeczno-gospodarczego rozwoju MOF, będzie kompleksowo rozwiązywał dany problem, wówczas może być zlokalizowany na terenie co najmniej 2 gmin. Beneficjent jednak, poprzez konkretny zakres rzeczowy i efekty projektu oraz należyty ich opis w formularzu zgłoszeniowym wraz z załączoną do niego mapką, musi wykazać jego zintegrowany charakter i strategiczne oddziaływanie dla rozwoju obszaru RIT.

Przykład : W ramach MOF realizowany jest jeden projekt
Inwestycja punktowa (w przypadku uzbrojenia terenu inwestycyjnego PI 3a (3.1))

albo

2. Inwestycję obejmującą odrębne zadania (zlokalizowane na terenie co do zasady co najmniej trzech gmin), których tylko łączna realizacja pozwala osiągnąć konkretny, szczegółowo skwantyfikowany cel. Należy podkreślić, iż w tym przypadku jest niezbędne wykazanie, że tylko łączne zrealizowanie wszystkich elementów umożliwi osiągnięcie skumulowanego efektu i realizację celu.

Przykłady projektów w poszczególnych PI zostały przedstawione w części VII niniejszego dokumentu.

PZ realizowane powinny być w ramach partnerstw zawieranych pomiędzy poszczególnymi JST (gminami) z danego MOF, na warunkach określonych w porozumieniu albo umowie o partnerstwie. Partnerami w PZ mogą być również inne podmioty z obszaru MOF, posiadające doświadczenie i kompetencje w realizacji działań danego typu (np. samorząd powiatowy, partnerzy społeczni i gospodarczy). Zgodnie z *Ustawą o zasadach realizacji programów operacyjnych polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020*, w/w porozumienie lub umowa powinno określać w szczególności: przedmiot, prawa i obowiązki stron, zakres i formę udziału poszczególnych partnerów w projekcie, partnera wiodącego uprawnionego do reprezentowania pozostałych partnerów projektu, sposób przekazywania dofinansowania na pokrycie kosztów ponoszonych przez poszczególnych partnerów projektu, umożliwiające określenie kwoty dofinansowania udzielonego każdemu z partnerów, sposób postępowania w przypadku naruszenia lub niewywiązania się stron z porozumienia lub umowy.

Należy mieć na uwadze, iż dobór tematów do realizacji w formule RIT powinien brać także pod uwagę kwestie koordynacji danego zadania z punktu widzenia zadań własnych JST i innych podmiotów. W praktyce, objęcie danego zagadnienia do realizacji w formule RIT oznacza wprowadzenie dodatkowego poziomu współpracy.

Środki dotacji w ramach Programu przekazywane będą przez instytucję zarządzającą wyłącznie liderowi projektu i to lider odpowiedzialny będzie wobec instytucji zarządzającej za ich prawidłowe rozliczanie.

Należy również podkreślić, iż nie każdy z PZ będzie musiał być realizowany przez lidera MOF (miasto rdzeń). Możliwa jest realizacja PZ RIT w ramach partnerstwa kilku innych gmin, pod warunkiem kompleksowego oddziaływania przedsięwzięcia na dany MOF. Niemniej jednak, wszystkie PZ planowane do realizacji w ramach RIT będą musiały być uzgodnione przez wszystkie gminy będące członkami danego MOF. W zakresie prawidłowego przygotowania listy PZ kluczową kwestią będzie zastosowanie takiej procedury jej akceptacji, która nie doprowadzi do nadmiernej dominacji miasta rdzenia i marginalizacji pozostałych gmin będących członkami MOF. Dlatego zaleca się, aby pod uzgodnioną listą PZ podpisały się wszystkie JST należące do danego MOF.

Generalną zasadą będzie, iż środki przekazywane będą liderowi PZ, który odpowiada za ich rozliczanie.

Szerokie zastosowanie przy opracowaniu listy projektów RIT zasady partnerstwa, wskazanej w art. 5 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013, powinno przejawiać się zarówno w konsultowaniu list projektów zintegrowanych z partnerami z obszaru MOF, jak i w przygotowaniu projektów w

partnerstwie m.in. z partnerami społecznymi i gospodarczymi, posiadającymi doświadczenie i kompetencje w realizacji działań danego typu.

Mając na uwadze fakt, że PZ realizowane będą w trybie pozakonkursowym, zgłaszane propozycje powinny spełniać następujące kryteria strategiczne:

- 1) zintegrowany charakter (przedstawiony powyżej),
- 2) właściwa skala (przedstawiona powyżej oraz w punkcie VII niniejszego dokumentu),
- 3) zgodność projektu z dokumentami strategicznymi/programowymi (*Strategia rozwoju województwa – Podkarpackie 2020*, strategia miejska, oraz innymi dokumentami, tj. planami zagospodarowania przestrzennego, strategiami sektorowymi, lokalnymi, planami/ programami działań i itp.),
- 4) partnerstwo i zaangażowanie podmiotów i społeczności lokalnych – brana pod uwagę będzie ilość partnerów biorących udział w projekcie,
- 5) bezpośredni wkład w realizację wskaźnika na poziomie RPO WP – każdy przedsięwzięcie zintegrowane powinno być zobrazowane analogicznymi jak w RPO WP 2014-2020 wskaźnikami produktu wraz z przypisaniem im konkretnych wartości. Biorąc pod uwagę specyfikę przyszłej perspektywy finansowej, konieczne jest wskazanie planowanego rzeczonego zakończenia realizacji projektu (konkretny rok). Brane będą pod uwagę wyłącznie przedsięwzięcia zakończone do końca III kw. 2018r., których realizacja bezpośrednio wpłynie na osiągnięcie wartości pośrednich wskaźników danej osi priorytetowej RPO WP.
- 6) gotowość beneficjenta do realizacji projektu – z uwagi na fakt, że istotnym elementem oceny będzie stan gotowości do realizacji, konieczne jest uzyskanie niezbędnych pozwoleń (w tym pozwolenia na budowę) do końca 2015r. (projekty infrastrukturalne). Również w zakresie EFS beneficjent powinien wykazać gotowość rozpoczęcia projektu do końca 2015 r. Niemniej jednak, w przypadku szczególnie złożonych projektów, charakteryzujących się strategicznym znaczeniem dla społeczno-gospodarczego rozwoju MOF, a przede wszystkim po przedstawieniu przez wnioskodawców konkretnych argumentów w tym zakresie termin ten może być wydłużony **do połowy 2016 r.** (przedstawiona zostanie przez wnioskodawcę jasna ścieżka dojścia do osiągnięcia założonych wartości wskaźników). IZ będzie analizować, czy wnioskodawca podjął wszystkie niezbędne kroki w celu uzyskania **gotowości** do realizacji projektu tj. czy np. wystąpił do właściwych organów w celu uzyskania niezbędnych decyzji.
- 7) Dla projektów infrastrukturalnych finansowanych z EFRR co do zasady minimalna wartość dotacji dla jednego PZ 3 mln PLN, dla projektów finansowanych z EFS minimalna wartość dotacji dla jednego PZ to 500 tys. PLN.
- 8) minimalny udział środków EFS w całości alokacji przeznaczonej na dany MOF wynosi 10%.

Oprócz w/w kryteriów strategicznych, PZ będą musiały spełnić kryteria programowe o charakterze merytorycznym (jakościowe), właściwe dla poszczególnych osi priorytetowych RPO WP 2014-2020 i związane ze specyfiką obszaru tematycznego, w którym są realizowane. Ponadto, będą musiały spełnić kryteria o charakterze formalnym.

Dodatkowo należy podkreślić, iż każdy podmiot zgłaszający projekt do ujęcia na liście PZ RIT powinien uwzględnić przy planowaniu inwestycji szereg elementów zależnych od beneficjenta oraz zależnych od ostatecznych rozwiązań w zakresie realizacji polityki spójności 2014-2020, tj.

- 1) zdolność finansową do realizacji inwestycji (zabezpieczenie odpowiednich środków),
- 2) zdolność do osiągnięcia gotowości do realizacji inwestycji w wymaganym czasie,
- 3) potencjalną możliwość wystąpienia pomocy publicznej w części projektów – zgodnie z propozycjami Komisji Europejskiej w sprawie zmian zasad udzielania pomocy publicznej w perspektywie finansowej 2014-2020, część typów projektów, które do tej pory nie były objęte pomocą publiczną, w nowym okresie programowania może jej podlegać. W związku z powyższym, każdorazowo należy przeprowadzić ocenę danego projektu mając na uwadze zapisy art. 107 ust 1 Traktatu o funkcjonowaniu UE. Należy podkreślić, iż np. w zakresie sektora energetycznego intensywność pomocy najprawdopodobniej ulegnie znaczącemu ograniczeniu (zgodnie z projektem Wytucznych wspólnotowych w sprawie pomocy państwa na ochronę środowiska i energetykę, kosztami kwalifikowanymi będą jedynie koszty stanowiące różnicę pomiędzy kosztami inwestycji proekologicznej, a kosztami inwestycji referencyjnej, a np. w zakresie efektywności energetycznej dofinansowanie wynosić będzie maksymalnie 35% wskazanych kosztów kwalifikowanych),
- 4) generowanie dochodu przez projekt – w projektach finansowanych z EFRR o kosztach całkowitych powyżej 1 mln EUR dochody, które będą generowane po zakończeniu projektu wpływać będą na obniżenie poziomu dofinansowania.

IV. Zakres terytorialny interwencji w ramach RIT oraz jej rozdzielnosc z interwencją w ramach konkursów

Granice obszaru funkcjonalnego nie są tożsame z formalną kwalifikowalnością geograficzną projektów realizowanych w ramach RIT. W wyjątkowych i uzasadnionych przypadkach konsensus może obejmować PZ (np. liniowe, sieciowe) których zasięg wykracza poza obszar funkcjonalny, z zastrzeżeniem, że zasadnicza część PZ zlokalizowana jest w jego granicach. Decyzję w w/w zakresie podejmuje dany MOF.

Co do zasady gminy będące członkami obszaru funkcjonalnego na którym realizowane będą projekty RIT nie będą mieć możliwości aplikowania o środki finansowe na te same typy projektów w formule RIT oraz poza formułą RIT. Gminy wchodzące w skład danego MOF muszą w pierwszej kolejności korzystać ze wsparcia w ramach formuły RIT. Niemniej jednak, w momencie braku chętnych do absorpcji środków poza formułą RIT, Zarząd Województwa Podkarpackiego rozważy możliwość dopuszczenia gmin będących członkami obszaru funkcjonalnego, na którym realizowane będą projekty w formule RIT, do aplikowania o środki finansowe na te same typy projektów w ramach zwykłych procedur konkursowych.

Wyłączenia podmiotów współpracujących z JST przy realizacji określonych przedsięwzięć np. publicznych służb zatrudnienia (w zakresie EFS), mających kompetencje do realizacji projektów w zakresie aktywizacji zawodowej osób bezrobotnych, których zasięg nie pokrywa się z granicami danego MOF, będą dotyczyć nie typów projektów, lecz określonych grup docelowych korzystających z danej formy wsparcia (uczestnik projektu MOF nie będzie mógł korzystać z tej samej formy wsparcia w ramach innych projektów finansowanych z EFS).

W przypadku, gdy JST będące częścią danego MOF, nie będą zainteresowane przystąpieniem do realizacji projektów w formule RIT, kwota alokacji przypadającej na dany MOF zostanie odpowiednio zmniejszona (zgodnie z przyjętymi przez IZ wskaźnikami przeliczeniowymi).

V. Wsparcie z EFS

Realizacja przedsięwzięć w formule RIT wymaga zaplanowania powiązanych projektów integrujących działania „twarde” finansowane z EFRR oraz „miękkie” finansowanych z EFS. Przy czym, zakłada się, że inwestycja wiodąca finansowana będzie z EFRR, natomiast uzupełniająca (komplementarna) z EFS. Wyjątek stanowią PZ z zakresu kompleksowej rewitalizacji, w której EFS jest funduszem wiodącym, natomiast EFRR stanowi środek wspomagający, służący rozwiązywaniu problemów społeczności lokalnych.

VI. Rewitalizacja

Planuje się, że ostateczne opracowanie LPR przez poszczególne JST nastąpi do końca maja 2015r., po wcześniejszym opracowaniu wytycznych w zakresie rewitalizacji przez Instytucję Zarządzającą RPO WP. Jednakże biorąc pod uwagę, że proces rewitalizacji jest niezwykle skomplikowany i wymagający planowania z dużym wyprzedzeniem, konieczna jest już na obecnym etapie identyfikacja przez JST obszarów problemowych oraz zaplanowanie w stosunku do nich adekwatnych rozwiązań. Rewitalizację należy rozumieć jako wyprowadzanie ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez przedsięwzięcia całościowe (integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, lokalnej gospodarki oraz przestrzeni – środowiska i infrastruktury), skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany, spójny oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Proces rewitalizacji jest procesem wieloletnim prowadzonym we współpracy z lokalną społecznością. Wyprowadzenie ze stanu kryzysowego (poprzez wykorzystanie endogenicznych uwarunkowań i wzmocnienie

lokalnych potencjałów), polega na znalezieniu dla tych obszarów nowego zastosowania lub przywrócenie ich pierwotnego stanu i funkcji wraz z doprowadzeniem do funkcjonalnego stanu obiektów znajdujących się na obszarze rewitalizacji.

Należy tutaj pamiętać, iż działania rewitalizacyjne, w tym związane z rewitalizacją przestrzenną, będą podporządkowane celom społecznym związanym z redukcją ubóstwa i wykluczenia społecznego. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone będą w sposób zaplanowany, skoordynowany, komplementarny oraz zintegrowany wewnętrznie (poszczególne działania pomiędzy sobą) i zewnętrznie (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych).

Powyższe ukierunkowuje wsparcie możliwe do uzyskania z programu operacyjnego na najważniejsze problemy obszarów zdegradowanych, skupiające się wokół zagadnień społecznych. Taki kierunek strumienia środków finansowych z EFS/EFRR pozwoli na realizację projektów skierowanych rzeczywiście do osób użytkujących obszary zdegradowane. Rewitalizacja ograniczona do „twardych” interwencji infrastrukturalnych rzadko rozwiązuje kwestie społeczne i dlatego wymagane są działania zintegrowane.

Ogólne zasady, które powinny być wykorzystywane przy tworzeniu LPR:

- ✓ partycypacja społeczna - udany proces rewitalizacji możliwy jest tylko przy znaczącym zaangażowaniu społeczności gminy, w tym zwłaszcza interesariuszy obszarów zdegradowanych. To mieszkańcy, przedsiębiorcy i działacze społeczni korzystający z obszaru zdegradowanego potrafią dostarczyć informacji pozwalających na zidentyfikowanie problemów oraz naświetlenie powodów ich wystąpienia.
- ✓ dokładna diagnoza - potrzeba rozeznania grupy docelowej, jej charakteru i przestrzennego zróżnicowania, a następnie jej specyficznych problemów i potrzeb jest najbardziej istotna przy interwencji w obszarze wspieranym ze środków funduszy EFS/EFRR w perspektywie finansowej 2014 – 2020.
- ✓ koncentracja (terytorialna i tematyczna) - działania rewitalizacyjne skierowane są ku pewnemu, określonymu dzięki diagnozie, obszarowi, w związku z czym, powinny skoncentrować się na rozwiązaniu problemów, które wg diagnozy najbardziej szkodzą danemu obszarowi.
- ✓ planowanie w oparciu o realnie możliwe do uzyskania środki.

Powiązanie LPR z realizacją przedsięwzięć zintegrowanych

Chociaż proces rewitalizacji co do zasady jest działaniem w skali lokalnej, nie można postrzegać go jako wyrwanego z szerszego kontekstu. Samorząd gminny na co dzień współpracuje zarówno z innymi samorządami gminnymi jak i samorządem powiatu oraz jednostkami na poziomie województwa. Nic nie stoi na przeszkodzie, by działania rewitalizacyjne podejmowane były we wzajemnej koordynacji i współpracy. W przypadku sąsiadujących gmin, w których planuje się prowadzenie procesu rewitalizacji, istotne jest wzajemne

koordynowanie działań, zwłaszcza, gdy obszary zdegradowane sąsiadują ze sobą. W przypadku projektów rewitalizacyjnych realizowanych w formule RIT, taka koordynacja jest wręcz konieczna dla osiągnięcia celu przez cały miejski obszar funkcjonalny.

Wykaz skrótów

EFRR – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

EFS – Europejski Fundusz Społeczny

JST – Jednostki Samorządu Terytorialnego

KE – Komisja Europejska

LPR – Lokalny Plan Rewitalizacji

MIR – Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju

MOF – Miejski Obszar Funkcjonalny

PI – Priorytet Inwestycyjny

PZ – Projekt Zintegrowany

PRZ – Przedsięwzięcie Zintegrowane

RIT – Regionalne Inwestycje Terytorialne

RPO WP 2014-2020 – Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020

UP – Umowa Partnerstwa

WPGO – Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami

ZIT – Zintegrowane Inwestycje Terytorialne

VII. Dopuszczalny zakres tematyczny dla projektów realizowanych w formule RIT

Przedstawione poniżej wyjaśnienia w zakresie możliwości finansowania określonych typów inwestycji w poszczególnych priorytetach inwestycyjnych mogą zostać zweryfikowane w oparciu o ostateczne ustalenia wynikające z negocjacji RPO WP 2014-2020 z Komisją Europejską. Ponadto należy mieć na uwadze, że w znacznej części przypadków interpretacja zapisów może zależeć od konkretnego projektu.

lp.	obszar tematyczny	PI	potencjał zastosowania RIT
1	Przygotowanie terenów inwestycyjnych	3a (3.1)	<p>Wsparcie może dotyczyć projektów polegających na uporządkowaniu i przygotowaniu terenów inwestycyjnych oraz stref aktywności gospodarczej (w szczególności prace studyjno-koncepcyjne, badania geotechniczne, kompleksowe wyposażenie w media, modernizacja wewnętrznej infrastruktury). Wydatki na wewnętrzną infrastrukturę komunikacyjną – jako uzupełniający element projektu kompleksowego stanowić mogą jedynie mniejszą część budżetu projektu.</p> <p>Nie będą kwalifikowane inwestycje w infrastrukturę drogową dojazdową do terenów inwestycyjnych. Ponadto teren objęty takim projektem powinien być przeznaczony do wykorzystania pod działalność produkcyjną lub usługową, zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego, dlatego „wewnętrzną infrastrukturę komunikacyjną” należy rozpatrywać w odniesieniu do granic tego obszaru.</p> <p>Projekty uwarunkowane muszą być zapewnieniem właściwego dostępu do terenów inwestycyjnych finansowanego ze środków własnych beneficjenta lub w ramach projektu komplementarnego w ramach CT4, CT7 lub CT9 zgodnie z warunkami określonymi w Programie.</p> <p>Planując inwestycję polegającą na uzbrajaniu kilku odrębnych terenów, należy uwzględnić fakt, iż w ramach priorytetu inwestycyjnego 3.1 (3a) należy przygotować jeden zintegrowany projekt, obejmujący zakresem tereny planowane do uzbrojenia w danym MOF. Należy uwzględnić informacje zawarte w niniejszym dokumencie.</p> <p>Powstałe tereny inwestycyjne powinny być względem siebie komplementarne, nie mogą</p>

lp.	obszar tematyczny	PI	potencjał zastosowania RIT
			<p>konkurować między sobą o tych samych inwestorów, powinny zmierzać do osiągnięcia policzalnego efektu. Komplementarność oferty może polegać np. na przygotowaniu jednej z działek z przeznaczeniem dla wielu drobnych inwestorów, innej – z przeznaczeniem dla inwestorów dużych lub np. jednej z działek z przeznaczeniem pod tzw. uciążliwą działalność gospodarczą, innej – dla usług. Pamiętać należy o wymaganiach zawartych w Komunikacie Komisji w sprawie elementów pomocy Państwa w sprzedaży gruntów i budynków przez władze publiczne (97/C 209/03).</p> <p>Powstałe z dofinansowaniem tereny powinny być w krótkim czasie przekazane inwestorom, powinny na nich powstać firmy zapewniające nowe miejsca pracy.</p> <p>Preferowane będą projekty realizowane na nieużytkach, terenach w pobliżu inwestycji transportowych, terenach wymagających rewitalizacji, w związku ze zintensyfikowanym zapotrzebowaniem firm poszukujących lokalizacji dla prowadzenia działalności.</p> <p>Projekty będą mogły być realizowane pod warunkiem, że limit dostępnej powierzchni został wyczerpany i istnieje udokumentowane zapotrzebowanie firm poszukujących terenów inwestycyjnych.</p> <p>Projekty realizowane będą pod warunkiem nie powielania dostępnej infrastruktury, chyba, że limit dostępnej powierzchni został wyczerpany, Możliwość wsparcia projektów dot. uzbrajania nowych terenów inwestycyjnych będzie warunkowana zasadniczym wykorzystaniem już istniejących terenów inwestycyjnych na obszarze danego MOF, w szczególności terenów uzbrajanych ze środków UE w ramach perspektywy 2007-2013.</p> <p>Niepełne wykorzystanie powstałych terenów inwestycyjnych może skutkować zwrotem dofinansowania.</p>
2	Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości poprzez inkubatory przedsiębiorczość/technologiczne itp.	3a (3.1) – EFRR 8(iii) (8.7)- EFS	<p>W ramach wskazanego priorytetu inwestycyjnego dopuszcza się realizację jednego, zintegrowanego przedsięwzięcia, obejmującego zakresem minimum 2 projekty w ramach dwóch różnych priorytetów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • projekt nr 1 obejmujący całość jasno uzasadnionych zadań inwestycyjnych związanych z tworzeniem i rozwojem inkubatorów • projekt nr 2 obejmujący działania realizowane w

lp.	obszar tematyczny	PI	potencjał zastosowania RIT
			<p>ramach EFS, PI 8(iii)/8.7 <i>Samozatrudnienie, przedsiębiorczość oraz tworzenie nowych miejsc pracy.</i></p> <p>Projekty, w ramach których będą realizowane działania PI 8(iii)/8.7 ze środków EFS powinny uwzględniać pożyczki jako dominującą formę zaplanowanego wsparcia (dotacje będą przyznawane jedynie osobom w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy). Należy w tym zakresie określić rodzaj operatora udzielającego pożyczki, a także przedstawić pulę pieniężną przeznaczoną na ten cel, co jest niezbędne przy kalkulacji kosztów i ocenie merytorycznej poszczególnych przedsięwzięć.</p> <p>Zgodnie z Umową Partnerstwa, dopuszczalna jest realizacja tzw. projektów miękkich - rozwój zaawansowanych, wyspecjalizowanych i udoskonalonych usług doradczych świadczonych przez inkubatory, dostosowanych do potrzeb przedsiębiorstw, poprzez zastosowanie mechanizmów popytowych. Wsparcie infrastrukturalne możliwe będzie w incydentalnych i uzasadnionych przypadkach.</p> <p>Za uzasadniony przypadek można uznać np. sytuację, gdy na obszarze MOF dotychczas nie funkcjonował inkubator lub gdy funkcjonujący inkubator jest w pełni wykorzystywany, a <u>zostały zidentyfikowane bardzo konkretne potrzeby w tym zakresie.</u></p> <p>Ponadto należy uwzględnić ograniczenia wynikające ze zintegrowanego charakteru przedsięwzięcia: w uzasadnionych przypadkach możliwe byłoby utworzenie inkubatorów przedsiębiorczości społecznej /technologicznych /akademickich /branżowych, których funkcje uzupełniają się.</p> <p>Podstawowym założeniem, którego zidentyfikowanie jest wymagane na etapie wniosku o dofinansowanie, jest wykluczenie konkurowania przedsięwzięć inwestycyjnych realizowanych na obszarze tego samego MOF.</p> <p>Niepełne wykorzystywanie powstałej infrastruktury może skutkować zwrotem dofinansowania.</p>
3	Wsparcie wykorzystania OZE	4a (4.1)	<p>Wsparciem zostaną objęte projekty polegające na budowie oraz modernizacji infrastruktury mające na celu produkcję energii elektrycznej i/lub ciepłej z OZE.</p> <p>Zintegrowany charakter projektu będzie się</p>

lp.	obszar tematyczny	PI	potencjał zastosowania RIT
			przejawiał w kompleksowym rozwiązywaniu problemów na obszarze MOF.
4	Efektywność energetyczna	4e (4.5)	<p>Wsparcie może dotyczyć projektów wynikających z planów gospodarki niskoemisyjnej dotyczących np. oświetlenia publicznego ciągów komunikacyjnych przebiegających co do zasady przez co najmniej trzy jst. w ramach MOF.</p> <p>W przypadku oświetlenia dróg dopuszcza się możliwość wyłączenia z ciągłości infrastruktury liniowej, odcinków na terenach niezabudowanych i niezamieszkałych, już posiadających oświetlenie energooszczędne, jednakże z zachowaniem integralności sieci stanowiącej element projektu. Projekt tak skonstruowany powinien kompleksowo rozwiązać problemy oświetlenia dróg na terenie MOF-u.</p> <p>Należy podkreślić, iż infrastruktura łącząca odcinki objęte projektem musi znajdować się w tak dobrym stanie technicznym, że pozwoli zapewnić utrzymanie celów projektu przynajmniej do zakończenia pięcioletniego okresu trwałości. Ponadto, beneficjenci będą zobowiązani do złożenia oświadczeń dot. rozszerzania skali projektów wraz z rozwojem sieci osadniczej na terenie objętym projektem.</p>
5	Strategie niskoemisyjne, w tym zrównoważony transport	4e (4.5)	<p>Wsparcie może dotyczyć ekologicznego transportu publicznego w miastach i obszarach powiązanych z nimi funkcjonalnie. Formuła RIT może obejmować typy projektów:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pozwalające na rozszerzenie oferty transportu autobusowego na tereny, na których dotychczas on nie funkcjonował (lub funkcjonował w niewystarczającym zakresie); – sprzyjające współpracy JST w celu tworzenia wspólnej oferty transportu publicznego (dotyczy w szczególności ośrodków bipolarnych). – polegające na zakupie lub modernizacji niskoemisyjnego taboru dla transportu publicznego (w tym kolejowego). <p>Możliwe są zadania liniowe, wykraczające nieznacznie poza obszar MOF, istotne dla poprawy mobilności na obszarze MOF. Projekt musi być zlokalizowany na terenie co do zasady co najmniej trzech jst. w ramach MOF.</p>

lp.	obszar tematyczny	PI	potencjał zastosowania RIT
			<p>Zgodnie z rekomendacjami MIR, transport niskoemisyjny należy definiować poprzez wielkość zanieczyszczeń emitowanych przez pojazd (zgodność z normą Euro 6), niezależnie od rodzaju napędu (silnik elektryczny, hybrydowy, gazowy, wodorowy, benzynowy i wysokoprężny). <u>Niemniej jednak, jak podkreśla KE w uwagach do projektu RPO WP, preferencje powinien uzyskać tabor zasilany paliwem alternatywnym w stosunku do silników spalinowych. Powyższe będzie przedmiotem negocjacji Programu z KE.</u></p> <p><u>W przypadku miast (z listy stanowiącej załącznik do linii demarkacyjnej opracowanej przez MiR) kwalifikujących się do wsparcia w ramach POIS, możliwe jest wsparcie w ramach RPO po rozstrzygnięciu trybu konkursowego w ramach POIS.</u></p> <p>Wszystkie projekty dotyczące transportu publicznego będą musiały uwzględniać szersze podejście, wpisując się w odnoszące się do zagadnień niskoemisyjności kompleksowe plany gospodarki niskoemisyjnej. Modernizacja czy rozbudowa systemu transportu publicznego nie będzie celem samym w sobie, ale musi być widziana w kontekście zmian w mobilności miejskiej prowadzących do zmniejszenia emisji CO² i innych zanieczyszczeń uciążliwych dla środowiska i mieszkańców oraz zwiększenia efektywności energetycznej systemu transportowego.</p> <p>W PI 4e/4.5 możliwe są inwestycje, których elementem będą drogi lokalne, pod warunkiem realizowania przez kompleksowy projekt celów związanych z promowaniem niskoemisyjnego transportu miejskiego (zgodnie z planem niskoemisyjnym). Biorąc pod uwagę powyższe, nie ma możliwości finansowania w w/w priorytecie inwestycyjnym odrębnego projektu drogowego, np. drogi dojazdowej. Drogi muszą stanowić mniejszość wydatków w danym projekcie.</p> <p>Instytucja Zarządzająca każdorazowo oceniać będzie efektywność wydatkowania środków na infrastrukturę drogową w aspekcie efektów dot. niskiej emisji.</p>
5	Zapobieganie zagrożeniom wynikającym ze zmian klimatu	5b (5.2)	Wsparcie może dotyczyć rozwoju form małej retencji – kompleksowy projekt, który co do zasady oddziałuje na co najmniej trzy jst. w ramach MOF (w tym m.in. w zakresie: zbiorników retencyjnych,

lp.	obszar tematyczny	PI	potencjał zastosowania RIT
			zbiorników wodnych służących kształtowaniu zasobów wodnych, zbiorników przeciwpowodziowych, polderów przeciwpowodziowych, odtwarzanie naturalnych obszarów zalewowych). Konieczne jest wykazanie, że łączny efekt projektu zmniejszy zagrożenie powodziowe w obszarze danego cieką wodnego przepływającego przez MOF.
6	Gospodarka odpadami	6a (6.1)	<p>Wsparcie może obejmować:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kompleksowe inwestycje w zakresie rozwoju systemu gospodarki odpadami komunalnymi realizowane w regionach gospodarki odpadami komunalnymi, w których nie przewidziano komponentu dotyczącego termicznego przekształcania odpadów, zapewniające zintegrowane podejście zgodne z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, 2) kompleksowe projekty skierowane na poprawę gospodarki odpadami innymi niż komunalne (w tym wsparcie dla gospodarki osadami ściekowymi) przez zapobieganie powstawaniu odpadów, promowanie ponownego użycia, wdrażanie technologii odzysku, w tym recyklingu i ostatecznego unieszkodliwiania odpadów, 3) kompleksowa poprawa gospodarki odpadami niebezpiecznymi. <p>Projekty powinny dotyczyć Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów Komunalnych zlokalizowanej na terenie MOF lub powinny służyć co do zasady co najmniej trzem jst. w ramach MOF np. w zakresie Punktów Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych.</p> <p>Należy podkreślić, iż warunkiem wsparcia inwestycji będzie ich spójność z WPGO oraz z planami inwestycyjnymi w zakresie gospodarki odpadami komunalnymi zatwierdzanymi przez Ministra Środowiska.</p> <p>Zgodnie z interpretacją MIR, istnieje możliwość wsparcia kompleksowych, zintegrowanych przedsięwzięć w zakresie gospodarki odpadami w ramach POIS, również w przypadku, gdy większość gmin (nie wszystkie) objętych projektem znajduje się na obszarach w których przewidziano realizację komponentu dotyczącego termicznego przekształcania odpadów. Takie przedsięwzięcia będą rozważane jako kompleksowe w ramach POIS.</p>

lp.	obszar tematyczny	PI	potencjał zastosowania RIT
7	Gospodarka wodno - ściekowa	6b (6.2)	<p>Możliwe jest kompleksowe wsparcie gospodarki wodno-ściekowej, z uwzględnieniem inteligentnych systemów zarządzania sieciami wodociągowymi, w tym wyposażenie aglomeracji:</p> <ul style="list-style-type: none"> – w odpowiednie systemy odbioru ścieków komunalnych, – budowę oczyszczalni ścieków bądź poprawa parametrów już istniejących oczyszczalni. <p><u>Wsparcie uzyskają inwestycje w sieci kanalizacyjne na terenach objętych KPOŚK (aglomeracje w przedziale 2 - 10 tys. RLM).</u></p> <p><u>Inwestowanie w budowę i modernizację infrastruktury wodociągowej dopuszczone będzie w ramach kompleksowych projektów regulujących gospodarkę ściekową, zgodnie z zapisami UP.</u></p> <p>Projekt zintegrowany musi obejmować co do zasady inwestycje na terenie więcej niż dwóch jst. w ramach MOF w celu poprawy klasy czystości wód w jednej rzece przepływającej przez te gminy lub musi dotyczyć oczyszczalni ścieków, do której odprowadzane są ścieki z co do zasady więcej niż dwóch jst. w ramach MOF.</p> <p>Dopuszcza się możliwość odstąpienia od zasady ciągłości infrastruktury liniowej przebiegającej przez co najmniej trzy jst w ramach MOF, pod warunkiem uzyskania poprzez realizację projektu, kompleksowego efektu w danym sektorze i obszarze MOF. Poprawnie skonstruowany projekt, łącznie z dotychczasową infrastrukturą powinien w kompleksowy sposób rozwiązywać problemy gospodarki wodno-ściekowej na terenie MOF-u.</p> <p>Należy podkreślić, iż infrastruktura łącząca odcinki objęte projektem lub powiązana z nimi musi znajdować się w tak dobrym stanie technicznym, że pozwoli zapewnić utrzymanie celów projektu przynajmniej do zakończenia pięcioletniego okresu trwałości. Ponadto, beneficjenci będą zobowiązani do złożenia oświadczeń dot. rozszerzania skali projektów wraz z rozwojem sieci osadniczej na terenie objętym projektem.</p> <p>Biorąc pod uwagę bardzo duże potrzeby w skali całego województwa i ograniczony limit środków w projekcie RPO WP, w sytuacji skumulowania się</p>

lp.	obszar tematyczny	PI	potencjał zastosowania RIT
			<p>wniosków RIT/ZIT na łączną kwotę przekraczającą 20% ogólnej alokacji środków określonej w Programie na niniejszy Priorytet Inwestycyjny Instytucja Zarządzająca RPO WP rozważy możliwość wprowadzenia stosownych ograniczeń.</p> <p>Zgodnie z interpretacją MIR, istnieje możliwość wsparcia kompleksowych, zintegrowanych przedsięwzięć w zakresie gospodarki wodno-ściekowej w ramach POIŚ, również w przypadku, gdy większość gmin (nie wszystkie) objętych projektem znajduje się na obszarach aglomeracji powyżej 10 tys. RLM. Takie przedsięwzięcia będą rozważane jako kompleksowe w ramach POIŚ.</p>
8	Ochrona dziedzictwa kulturowego	6c (6.3)	<p>Wsparcie może dotyczyć np. odrestaurowania kilku obiektów zabytkowych, położonych w sąsiadujących gminach i tworzących jeden szlak, który jest promowany jako całość oraz służy wydłużeniu pobytu turystów do czasu przekraczającego jedną dobę. Projekt musi być zlokalizowany co do zasady na terenie więcej niż dwóch jst. w ramach MOF.</p> <p>Wsparcie uzyskają inwestycje w obiekty zabytkowe (ujęte w wojewódzkim rejestrze zabytków), ważne z punktu widzenia rozwoju konkretnego regionu, wynikające ze strategii rozwoju.</p> <p>W zakresie rozwoju zasobów kultury wsparcie jest możliwe w odniesieniu tylko do jednej instytucji kultury w ramach MOF, zlokalizowanej w mieście rdzeniu danego MOF, która z uwagi na swoją ofertę pełni funkcje co do zasady wykraczające poza dwie jst. z terenu tego MOF.</p> <p>Brak jest możliwości budowy od podstaw nowej infrastruktury kulturalnej. Możliwe są inwestycje mające na celu niezbędne dostosowanie istniejącego obiektu do nowych funkcji kulturalnych, w tym edukacyjnych,</p> <p>Realizacja projektów w zakresie kultury musi przyczyniać się do poprawy dostępu do kultury, zachowania dziedzictwa kulturowego dla przyszłych pokoleń, a także umożliwiać nowe formy uczestnictwa w kulturze. Oznacza to, że podstawą do decyzji dotyczącej możliwości dofinansowania projektu w PI 6c (6.3) nie może być sam fakt wpisania budynku na listę zabytków, ale także jego funkcje i znaczenie dla realizacji celów interwencji w obszarze kultury.</p> <p>Co do zasady brak jest możliwości realizacji projektów polegających na organizacji imprez o</p>

lp.	obszar tematyczny	PI	potencjał zastosowania RIT
			<p>charakterze kulturalnym, nie przynoszących efektów w dłuższej perspektywie czasowej. UP nie wyklucza explicite działań o charakterze kulturalnym, co do których udowodniony zostanie istotny wpływ na osiągnięcie celów rozwojowych regionu. Działania te muszą być bezpośrednio powiązane z dziedzictwem kulturowym wspieranym w ramach projektów z EFSI i przyczyniać się do realizacji celów społeczno-gospodarczych oczekiwanych od interwencji w ramach PI 6c/6.3. Możliwe jest zatem uwzględnienie w w/w PI, w ramach kompleksowego projektu, działań o charakterze informacyjno-komunikacyjnym oraz animacyjnym, bezpośrednio powiązanych z głównym zadaniem inwestycyjnym w projekcie, <u>promujących wspólny produkt, który powstanie w wyniku realizacji kompleksowego projektu</u>. Działania te mogą mieć charakter uzupełniający i muszą stanowić mniejszość wydatków w budżecie projektu.</p> <p>Wydatki kwalifikowane w projekcie muszą być w nie mniej niż 80% przeznaczone na ochronę zabytków lub instytucję kultury (maksymalnie 20% może być przeznaczone na infrastrukturę stanowiącą bezpośrednie zaplecze obiektu zabytkowego lub instytucji kultury np. parking).</p> <p>Biorąc pod uwagę bardzo duże potrzeby w skali całego województwa i ograniczony limit środków w projekcie RPO WP, w sytuacji skumulowania się wniosków RIT/ZIT na łączną kwotę przekraczającą 20% ogólnej alokacji środków określonej w Programie na niniejszy Priorytet Inwestycyjny Instytucja Zarządzająca RPO WP rozważy możliwość wprowadzenia stosownych ograniczeń.</p>
9	Ochrona różnorodności biologicznej	6d (6.4)	<p>Wsparcie może dotyczyć:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ochrony in-situ i ex-situ zagrożonych gatunków i siedlisk przyrodniczych na obszarach parków krajobrazowych i rezerwatów przyrody (w tym położonych na obszarach Natura 2000). – wykorzystania lokalnych zasobów przyrodniczych wraz z promocją np. tereny wypoczynkowe, ścieżki dydaktyczne. <p>Inwestycje realizowane w ramach PI 6d/6.4 (ochrona różnorodności biologicznej) mające na celu wzmocnienie potencjału rozwoju gospodarczego i społecznego danego obszaru w oparciu o wykorzystanie lokalnych walorów przyrodniczych, muszą być nakierowane przede</p>

lp.	obszar tematyczny	PI	potencjał zastosowania RIT
			<p>wszystkim na ochronę bioróżnorodności.</p> <p>Projekt zintegrowany musi obejmować działania co do zasady w więcej niż dwóch jst. w ramach MOF dotyczące jednego obszaru chronionego, a wydatki kwalifikowalne w projekcie muszą być w nie mniej niż 70% przeznaczone na ochronę różnorodności biologicznej (maksymalnie 30% może być przeznaczone na infrastrukturę turystyczną ściśle związaną z pozostałą częścią projektu dot. bioróżnorodności).</p>
10	Poprawa stanu środowiska miejskiego – rekultywacja terenów zdegradowanych	6e (6.5)	<p>Wsparcie może obejmować:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Inwestycje dotyczące hałasu (monitoringu hałasu), 2. Rekultywację lub remediację terenów zdegradowanych mającą na celu zmianę dotychczasowych funkcji przez nie pełnionych na cele środowiskowe umożliwiającą powtórne wykorzystanie terenu. Środowiskowe zagospodarowanie zrehabilitowanych terenów będzie polegało na takim zagospodarowaniu, które spowoduje przekształcenie większości zrehabilitowanego terenu w powierzchnie biologicznie czynne. Celom środowiskowym służą m.in. parki miejskie, zieleńce, komunalne lasy miejskie, komunalne całoroczne akwenty z wodą niekonserwowaną chemicznie, przyrodnicze ścieżki edukacyjne, komunalne geoparki, komunalne siłownie plenerowe, komunalne ogólnodostępne boiska pokryte trawą, ścieżki rowerowe (jako element kompleksowego projektu rewitalizacji przyrodniczej). <p>Przez remediację rozumie się poddanie gleby, ziemi i wód gruntowych działaniom mającym na celu usunięcie lub zmniejszenie ilości, kontrolowanie oraz ograniczenie rozprzestrzeniania się substancji powodujących ryzyko, tak, aby teren zanieczyszczony przestał stwarzać zagrożenie dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska, z uwzględnieniem obecnego i planowanego w przyszłości sposobu użytkowania terenu (zielone tereny rekreacyjne, jak wyżej).</p> <p>W zakresie dotyczącym hałasu projekt zintegrowany musi obejmować co do zasady działania w więcej niż dwóch jst. w ramach MOF. W zakresie dotyczącym rekultywacji lub remediacji terenów zdegradowanych projekt musi dotyczyć zagrożeń środowiskowych o skali ponadlokalnej np. osadników, które stwarzają zagrożenie zatrucia</p>

lp.	obszar tematyczny	PI	potencjał zastosowania RIT
			wód gruntowych na obszarze wykraczającym co do zasady poza granice dwóch jst. w ramach MOF.
11	Infrastruktura drogowa	7b (7.2)	<p>Zakłada się, że drogi lokalne (gminne i powiatowe) będą możliwe do wsparcia jedynie, gdy zapewniają konieczne bezpośrednie połączenie z siecią TEN-T (bez ograniczeń do sieci bazowej lub kompleksowej), przejściem granicznym, portem lotniczym, terminalem towarowym, centrami lub platformami logistycznymi.</p> <p>Pod pojęciem sieci TEN-T należy rozumieć zarówno sieć drogową, jak i kolejową.</p> <p>Zgodnie z art. 6 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1315/2013 w sprawie unijnych wytycznych dotyczących rozwoju transeuropejskiej sieci transportowej, sieć kompleksowa TEN-T składa się ze wszystkich istniejących i planowanych infrastruktur transportowych TEN-T, które są identyfikowane i rozwijane zgodnie z rozdziałem II w/w rozporządzenia. Natomiast, sieć bazowa składa się z tych części sieci kompleksowej, które mają największe znaczenie strategiczne z punktu widzenia osiągnięcia celów rozwoju sieci TEN-T. Sieć ta jest identyfikowana i rozwijana zgodnie z rozdziałem III do rozporządzenia 1315/2013.</p> <p>Co do zasady nie ma możliwości budowania dróg lokalnych stanowiących połączenia do dróg w sieci TEN-T, które są dopiero planowane lub jest brak pewności co do ich realizacji.</p> <p>Przez bezpośrednie połączenia dróg lokalnych z siecią kolejową TEN-T należy rozumieć połączenia tworzące zintegrowane centra przesiadkowe. Nie będą kwalifikowane projekty dot. dróg lokalnych jedynie przecinających się z siecią kolejową TEN-T.</p> <p>Należy mieć na uwadze, iż projekty dotyczące kompleksowej rewitalizacji, w której elementem zakresu rzeczowego projektu może być budowa/modernizacja drogi dojazdowej, są przedmiotem wsparcia w ramach PI 9b/9.2 (jako element lokalnego planu rewitalizacji).</p> <p>Analogicznie, drogi lokalne które są związane ze zrównoważoną mobilnością miejską, są przedmiotem wsparcia w ramach PI 4e/4.5 (jako element planu mobilności miejskiej, planu niskoemisyjnego).</p>

lp.	obszar tematyczny	PI	potencjał zastosowania RIT
			<p>Brak jest możliwości budowy dróg dojazdowych stanowiących jedynie bezpośrednie połączenie z terenami inwestycyjnymi.</p> <p>Projekt zintegrowany musi obejmować inwestycję, spełniającą wymóg bezpośredniego połączenia we wskazanym wyżej zakresie, zlokalizowaną co do zasady na terenie co najmniej trzech gmin w ramach MOF stanowiącą:</p> <ul style="list-style-type: none"> inwestycję obejmującą odrębne zadania, których tylko łączna realizacja pozwala osiągnąć konkretny, szczegółowo skwantyfikowany cel, np. trzy odcinki dróg prowadzące do tego samego centrum logistycznego z różnych kierunków zwiększające dostępność ww. centrum. <p>Odstępstwo od wymogu ciągłości infrastruktury liniowej przebiegającej przez co najmniej trzy jst w ramach MOF, dotyczy dróg lokalnych stanowiących bezpośrednie połączenie z siecią TEN-T.</p> <p>Biorąc pod uwagę bardzo duże potrzeby w skali całego województwa i ograniczony limit środków w projekcie RPO WP, w sytuacji skumulowania się wniosków RIT/ZIT na łączną kwotę przekraczającą 10% ogólnej alokacji środków określonej w Programie na niniejszy Priorytet Inwestycyjny Instytucja Zarządzająca RPO WP rozważy możliwość wprowadzenia stosownych ograniczeń.</p>
12	Aktywizacja osób bezrobotnych z terenu MOF	8(i) (8.5)	<p>Działania realizowane w ramach RIT będą komplementarne z przedsięwzięciami mającymi na celu przyciągnięcie nowych inwestorów na dany obszar (PI 3a/3.1), co z kolei związane będzie z powstaniem nowych miejsc pracy, a tym samym z zapotrzebowaniem na wykwalifikowaną siłę roboczą.</p> <p>W ramach RIT ze środków EFS wsparcie może być skierowane na szkolenia dla osób bezrobotnych pod potrzeby konkretnego pracodawcy, który ulokowany będzie na określonym obszarze. Wsparcie takie może być zaplanowane w sposób kompleksowy – rekrutacja pracowników, szkolenie, subsydiowanie miejsc pracy (staże) po spełnieniu określonych warunków przez inwestora.</p>
13	Kompleksowa rewitalizacja (EFS + EFRR)	9b (9.2) – EFRR, 8(i) (8.5),	W obecnej perspektywie finansowej rewitalizacja będzie stanowić środek wspomagający rozwiązywanie problemów społeczności lokalnych (infrastrukturalnych, społecznych, gospodarczych,

lp.	obszar tematyczny	PI	potencjał zastosowania RIT
		8(iii) (8.7) 8(iv) (8.8) 9(iv) (9.7) 9(i) (9.4) - EFS	<p>środowiskowych). Funduszem wiodącym, określającym podstawowe cele i rezultaty w obszarze rewitalizacji będzie EFS. Jest to istotne rozszerzenie podejścia w oparciu, o które przygotowywano LPR w latach wcześniejszych. Szerzej wymogi dot. Lokalnych Programów Rewitalizacji oraz ich powiązania ze Strategią MOF zostały przedstawione w punkcie VI.</p> <p>W ramach PI 9b/9.2 wspierane będą projekty właściwe dla EFRR, natomiast, mając na uwadze bezpośrednią współzależność pomiędzy działaniami infrastrukturalnymi i działaniami służącymi rozwojowi sfery społecznej na rewitalizowanych obszarach oraz dążenie do zapewnienia wysokiego poziomu komplementarności pomiędzy działaniami społecznymi i infrastrukturalnymi na rewitalizowanych obszarach, wsparcie dla projektów społecznych będzie prowadzone w ramach PI 8.5, 8.7, 8.8, 9.4, 9.7 finansowanych z EFS.</p> <p>Kompleksowa rewitalizacja (polegająca na integrowaniu interwencji w ramach różnych PI) przyczyni się do wzrostu aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców obszarów dotkniętych problemami społecznymi, Interwencja PI 9b/9.2 związana będzie przede wszystkim z rozwiązywaniem problemów społecznych na rewitalizowanym obszarze poprzez przedsięwzięcia infrastrukturalne o mniejszej skali. Uzupełniające inwestycje niezbędne dla rewitalizacji danego obszaru realizowane będą w ramach innych PI, finansowanych ze środków EFRR, zwłaszcza w zakresie tworzenia i rozwoju stref aktywności gospodarczej na terenach zdegradowanych (PI 3a/3.1) oraz podnoszenia efektywności energetycznej budynków (4c/4.3), jak również w PI 3c/3.3 (wsparcie przedsiębiorczości), poprzez tworzenie zachęt do inwestowania na terenach zdegradowanych.</p> <p>Narzędziem planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych projektów z zakresu rewitalizacji będą programy rewitalizacji opracowywane i przyjmowane przez samorządy gminne.</p> <p>W zakresie EFS, w ramach kompleksowej rewitalizacji na szczególne uznanie będą zasługiwały projekty z zakresu priorytetu inwestycyjnego 9(iv)/9.7, które koncentrować się będą na zapewnieniu opieki osobom starszym (opieka długoterminowa, dzienne domy pomocy, opieka paliatywna, hospicyjna) w celu pomocy osobie</p>

lp.	obszar tematyczny	PI	potencjał zastosowania RIT
			<p>opiekującej się osobą zależną, aby mogła powrócić na rynek pracy, wsparcie może zostać także skierowana na działania na rzecz rodzin zastępczych, czy rozwiązywania problemów rodzin (np. zapewnienie opieki nad dziećmi w ośrodkach gdzie nie występują świetlice szkolne, pomoc w diagnozowaniu i rozpoznawaniu problemów rozwojowych u dzieci – np. ADHD), czy na działania zmierzające do podniesienia świadomości zdrowotnej kobiet w ciąży i młodych matek. Wszystkie te przedsięwzięcia pozwolą wrócić wielu osobom na rynek pracy, w największym stopniu rozwiązując kluczowe problemy społeczne związane z ubóstwem i wykluczeniem, dlatego też PI 9(iv)/9.7 pozostaje preferowaną formą powiązania rewitalizacji ze środkami <i>miękkimi</i>.</p> <p>Drugim zalecanym sposobem jej realizacji jest połączenie z PI 8(iv)/8.8, w ramach którego możliwe jest wsparcie tworzenia i funkcjonowania żłobków (w tym przykładowych) czy klubów dziecięcych, ale także inne rodzaje opieki nad dziećmi do 3 lat (np. dzienni opiekunowie). Wymienione formy wsparcia pozwolą zniwelować specyficzny problem województwa w zwiększeniu udziału w zatrudnieniu młodych rodziców pozwalając im godzić relację praca-życie prywatne i aktualizować kwalifikacje zawodowe bez rezygnacji z obowiązków rodzicielskich.</p> <p>Zaproponowanie innych PI z EFS (w szczególności 8(i)/8.5), dotyczących aktywizacji osób bezrobotnych z terenu MOF (szkolenia dla osób bezrobotnych pod potrzeby konkretnego pracodawcy, który ulokowany będzie na określonym obszarze) w powiązaniu z rewitalizacją powinno być uzasadnione poprzez wyraźne podkreślenie rangi wartości dodanej przez projekt i jego odróżnienie od standardowych działań realizowanych przez np. Powiatowe Urzędy Pracy, przy uwzględnieniu specyfiki problemów społeczności lokalnej.</p> <p>W ramach EFRR wsparcie uzupełniające może polegać m.in. na adaptacji czy dostosowaniu budynków pod potrzeby społeczne, zagospodarowaniu zdegradowanych przestrzeni na cele publiczne i/lub gospodarcze.</p> <p>Wsparcie może dotyczyć np. jednego obszaru rewitalizowanego w ramach MOF położonego na obszarze co do zasady nie mniej niż trzech gmin</p>

lp.	obszar tematyczny	PI	potencjał zastosowania RIT
			<p>(jego fragmenty ujęte muszą być w kilku komplementarnych LPR-ach) lub jednego obszaru usytuowanego na terenie jednego jst. w pobliżu granicy z innymi co do zasady co najmniej dwoma jst. w ramach MOF, z którymi w ramach projektu poprawiane jest skomunikowanie tego obszaru. W szczególnie uzasadnionych przypadkach możliwe jest uwzględnienie kilku obszarów rewitalizowanych w ramach MOF, które są względem siebie komplementarne tj. nadawane im nowe funkcje stanowią spójną ofertę dla mieszkańców np. w ramach jednego obszaru rewitalizowanego tworzone są warunki do podnoszenia kwalifikacji zawodowych grup zagrożony wykluczeniem, a w ramach drugiego odpowiednio skomunikowanego obszaru tworzone są warunki do zwiększenia zatrudnienia osób ze wskazanych grup.</p> <p>Biorąc pod uwagę bardzo duże potrzeby w skali całego województwa i ograniczony limit środków w projekcie RPO WP, w sytuacji skumulowania się wniosków RIT/ZIT na łączną kwotę przekraczającą 50% ogólnej alokacji środków określonej w Programie na niniejszy Priorytet Inwestycyjny Instytucja Zarządzająca RPO WP rozważy możliwość wprowadzenia stosownych ograniczeń.</p>

 WICEMARSZAŁEK WOJEWÓDZTWA
 Lucjan Kuźniar